

Taxa postala
plátitá in num.
No.

Szerkesztőség
s ki
al: C
aró
zet
re 5
00
egy
20 é
erin
silv.

ROMANIA
50 bani-Posta

1 LEU-POSTA

len napilap
Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Maraton Ernő, Redaktor responsabil-Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc, Administrator delegat si girant responsabil-felelős igazgató: Schwarz Endre, Proprietar-tulajdonos: Fraternitas S. A. R. de Editura, Registrul publicianilor perioadice No. 43, Dos. 889, 1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Ára 5 lej

Kedd, szeptember 19.
1939—5700. Tisri 6.
XXII. évfolyam, 210. szám.

Románia továbbra is szigorúan megőrzi semlegességét

Az egyes európai fővárosokban ellentétesen kommentálják a szovjet csapatok Lengyelországba való bevonulásának indokait. Oroszország semlegességét ígér az összes államoknak

A lengyel fronton még mindig folynak a harcok

Cluj, szeptember 18. Lapunk más helyén részletesen ismertettük a szovjet-orosz csapatok lengyelországi bevonulása nap diplomáciai és katonai történetét. Az orosz csapatok, amikor e sorokat írjuk, északon elérték Vlnán, délen megszállták

Galicia nyugati és déli felét és eljutottak Kolomeáig.

Az európai fővárosok közvéleményét érthetően az orosz fordulat foglalkoztatja.

A miniszterelnökség a következő hivatalos közleményt adta ki:

„Azon különleges körülmények, amelyek között szeptember 17-én a lengyelországi események alakultak, valamint az a tény, hogy a lengyel kormány a román kormány vendéglátását kérte a lengyel államfő és miniszterek számára, akik román területre menekültek, — arra utalják Romániát, hogy továbbra is szigorúan semleges magatartást tanúsítson a jelenlegi hádviselő felekkel szemben. A kormány folytatni fogja hazafias örködését az ország biztonsága és a határainak védelme jelett.”

Az első benyomás Londonban

London, szeptember 18. Amikor az orosz fordulat Londonban köztudomású lett, a Reuter távirati iroda az alábbi közleményt tette közzé:

„Nem szabad hivatalos állásfoglalásra számítani addig, amíg a határátlépés körülményei tisztázva nincsenek. Pillanatnyilag még nincs tisztázva a lengyel kormány helyzete sem. Kétség áll fenn ugyanis olyan irányban, hogy a lengyel kormány hol tartózkodik? Egyes körök azt hangoztatják, hogy amennyiben a lengyel kormány román területen van, akkor nem is folytathatja működését. A helyzet nagyon bonyolult, nem kell borulatlónak lenni, az események olyan gyorsan alakulnak, hogy minden pillanat más fordulatot adhat azoknak.”

Egy angol munkászervező nyilatkozata

London, szept. 18. (Rador.) Greenwood a munkáspárti ellenzék helyettes vezére nyilatkozott a Reuter iroda munkatársának a s többek között a következőket mondotta:

— Az egész világon mély hatást tett a szovjet csapatok Lengyelországba való belépése. A Szovjetországnak által felhozott indokok teljes elégtelenség és igazolatlanok tartom. Ennek a lépésnek a következményeit még nem lehet előre látni s minden feltevés hiábavaló volna. Egyetlen dolog biztos, hogy bármi is történjék, Anglia teljesíti a Lengyelországnak nyújtott biztositásokat. Lengyelország szabadsága az összes — nekiünk annyira drága remény ségek jelképe, vagyis a rémuralom végleges széttörését s a demokratikus erők felszabadítását.

Egy angol újságíró a természetellenes szövetségről

London, szept. 18. (Rador.) A Daily Mail című lap Ward Price tollából azon véleményének ad kifejezést, hogy a szovjet csapatoknak Lengyelországba való bevonulása egyáltalán nem jelenti a két ország közti tevékeny katonai együttműködést. A lap azt hiszi, semmi sem szól amellett, hogy a szovjetekkel való együttműködés tullepné a két ország érdekeinek védelmét, amint azt az orosz-német paktumban leszegezték.

Az orosz csapatok különben ritkán bizonyultak hatékonyaknak saját országu-

kon kívül. Védekezésben az óriási területek és a ritka közlekedési utak kedveznek nekik. Ha az oroszok jól is harcoltak a multban, a németeknek gyenge véleményük van Oroszország katonai lehetőségeiről. Gyalogságuk kevésbé fényesnek látszik. Viszont jóknak tekintik repülőiket és motorizált alakulataikat. Azt hiszik azonban a németek, hogy az orosz ipar nem tudja pótolni a háboru okozta irt. Néhány heti harc után az orosz utakat tankok és ágyúk lepnék el, amit az oroszok nem tudnának kijavítani. Lehetetlen továbbá elképzelni, hogy a német és orosz csapatok együtt harcoljanak, hiszen a vörös propaganda tul eredményes lenne a német hadseregben levő volt kommunisták között. A kockázat nagy lenne. A szövetség tul természetellenes, hogy kedvező legyen és már most szerencsétlenségnek lehet tekinteni mindkét aláíró fél számára.

Miért avatkoztak be az oroszok?

London, szept. 18. A Reuter iroda egy újabb jelentésében a következőket írja:

„Habár a lengyel hadsereg egyes részei még mindig ellenállnak a németeknek, bizonyos idő mulva az a kérdés fogja foglalkoztatni a katonai megfigyelőket, szükség van a német hadsereg Lengyelországban az orosz előnyomulás feltartóztatására? Mindenki úgy véli, hogy Oroszország azért sietett beavatkozni Lengyelországban, mert nem akarta, hogy Lengyelországot esetleg egészen meghódítsák a németek és így kiindulópontot szerezzenek a termékeny ukrán mezők felé való behatolásuk érdekében. A Reuter szerint Oroszország az utolsó pillanatig várt Németország tájékoztatásával lengyelországi eljárásáról.”

Chamberlain csak szerdán nyilatkozik

London, szept. 18. Press Association: Hétfőn délig Londonban nem történt még döntés aziránt, hogy a parlamentet már keddre összehívják. Valószínűnek tartják, hogy Chamberlain szerdán fog nyilatkozni a szovjet katonai beavatkozásáról.

A lengyelek sorsa nem hazájukban dől el

Párizs, szept. 18. Press Association: A írja, hogy a németek jól láttak, amikor úgy vélték, hogy a békearcvonal létrehozá-

sára irányuló ajánlat kevésbé fogja esábitani Oroszországot, mint két lengyel tartomány megszerzése. A lengyelek azonban tudják, hogy országuk sorsa nem Lengyelországban, hanem másutt dől el.

A Daily Telegraph azt hiszi, hogy a szovjet-beavatkozást sietette a német előrenyomulás ereje, ami messzebb vezetett volna, mint ahogyan az Sztalinnak tetszik. Ettől félt Moszkva.

A News Chronicle az írja, hogy az orosz kommunizmus koalíciót kötött a német nemzeti szocializmussal hódítási célokból.

Franciaország elítéli a szovjet eljárást

Párizs, szept. 18. (Rador.) A francia sajtó a lengyelországi eseményekkel kapcsolatban elítéli a szovjetek eljárást. A lapok találgatják, vajjon nagyméretű Németországgal egyetértésben kidolgozott tervekről, vagy csak egyszerű övintézkedésről van szó az ukrán és fehér-orosz kisebbségek érdekében.

A Le Figaro felteszi a kérdést, vajjon csupán Lengyelországnak Németország és Oroszország közti felosztásáról vagy na-

gyobb távlatu tervekről van szó, amelyek által a szovjetek biztosítanu kívánják pozíciójukat a Balti államokkal és Ukrajnával szemben.

A francia kormány behatóan tárgyalja az orosz jegyzéket

Párizs, szept. 18. Press Association. A francia kormány diplomáciai tanácsadói behatóan tanulmányozzák a vasárnap Moszkvában a külföldi diplomáciai képviselőknek átadott orosz jegyzéket, amely hangsúlyozza, hogy a szovjet csapatok Lengyelországba való bevonulása nem változtat Oroszország semleges magatartásán. E jegyzék első eredménye az volt, hogy módót nyújtott Romániának arra, hogy ne avatkozzék be a konfliktusba, bár Lengyelországhoz segélynyújtási szerződés fűzte. Lettország és Esztország, e két kis balti állam, az események alakulása folytán teljesen a szovjet ellenőrzése alá került — mondják Párizsban. Más kérdés azután, hogy Szovjetországnak vannak-e terve a Balkánnal kapcsolatban és hogy a helyzetet igyekszik-e kihasználni arra, hogy további előnyöket biztosítson magának. Azt hiszik, hogy Saracoglu török külügyminiszter moszkvai útja a szovjet balkáni intencióinak tisztázásával van összefüggésben.

A német hivatalos lap megértéssel fogadja az orosz bevonulást

Berlin, szept. 18. (Rador.) A DNB közli: A Deutsche Diplomatisch Politische Korrespondenz írja: Lengyelország nyugati tartományaiban a német lakosság ellen irányuló üldözések, amelyek legvégül indokot szolgáltatnak a német birodalomnak ellentámadásra, Lengyelország keleti tartományaiban is szomorú és szégyenletes párhuzamban voltak találhatóak. Valóban azok a fehér-orosz és ukrán népelemek melyek ezen a vidéken laknak, 20 esztendő óta az élethez és a házához való joguknak a megtagadását látták.

Itt is a gyenge lengyel népréteg terror által kísérelte meg az összeült lakosság kiűzését és elnemzetietlenítését és ezen vidék néprajzi jellegének eltörölését.

A visszavonuló lengyel hadsereg által elkövetett kegyetlenségek azt okozták, hogy e többmilliót számláló nép szenvedéseinek pohara visszafelé ömöljön. Moszkva ma reggel határozatot hozott, hogy nem nézi tovább tétlenül ezt az eljárást. Az oroszok átlépték azt a határt, amelyet a nyugati hatalmak 1920-ban szabtak ki nekik, hogy védelmük alá vegyék a fehér-orosz és ukrán népcsoportokat és így e vidéken uralkodó káoszt helyreállítsák. Minthogy Lengyelország nem tekinthető most már a rend államának, ilyen körülmények között fel kell említenünk azt a tényt, hogy a brestlitovszki fehér-orosz és ukrán nép sohasem hitte, hogy a cári birodalomból lengyel iga alá kerül.

Németország jól emlékeztében tartja ezeket a politikai előzményeket, amelyeket a jelen pillanatban újra felemlít.

Moszkva megkönnyebbült

Moszkva, szept. 18. (Rador.) DNB: A szovjet főváros közvéleményében megkönnyebbülés állapítható meg Oroszországnak Kelet-Lengyelországba való beavatkozása nyomán. A városban normális tevékenység folyik és az aggodalom semmilyen jele nem mutatkozik. Az angol és francia diplomáták annak dacára, hogy a szovjetkormány eljárása meglepte őket, még nem tettek lépéseket a kormánynál, amíg London és Párizs nem látták el őket megfelelő utasításokkal.

Megnyugvás Törökországban

Ankara, szeptember 18. (Havas). A török sajtó szerint nagy megnyugvást keltett az

ozmán birodalomban a miniszterelnök azon közlése, hogy a szovjet-török viszony változatlanul barátságos marad. Törökország nem is avatkozik bele a háboruba mindaddig, amíg közvetlen támadás nem éri.

Japánban mély benyomást keltett a szovjet csapatok bevonulása

Tokió, szeptember 18. (Rador.) A szovjet csapatok bevonulása hatalmas benyomást tett Japánban. A lapok szerint a lengyel hadsereg végleges összeomlása már csak napok kérdése. Jólétesült japán körök szerint a szovjet erők lengyelországi beavatkozása az orosz-japán megegyezéssel kapcsolatban döntőfontosságú a távolkeleti helyzetre. Ez az egyezmény nem zárja ki az általános rendszabályozást a Japán, Mandzsukuo és a Szovjetunió közti határokon vonatkozóan.

Tokió, szept. 18. (Rador.) A Domej ügynökség jelenti: Az egész japán sajtó — a félhivatalos lapoktól eltekintve — berlini és moszkvai jelentéseket közül a szovjet csapatok lengyelországi behatolásáról. Mivel az esemény vasárnap történt, hivatalos megjegyzések nem hangzottak el. — Egyes lapok külön kiadásokat adtak ki.

Japán nem akar beavatkozni az európai konfliktusba

Tokió, szept. 18. (Rador.) A Domej távirati iroda jelentése szerint a japán hadügyminisztérium egyik felhatalmazott képviselője kijelentette, hogy az orosz-japán egyezmény semmilyen kapcsolatban nem áll az európai helyzettel. Mégis úgy látszik, hogy meg fogja könnyíteni a két ország közti függő kérdések rendezését. Japánnak nem áll szándékában az európai viszályba beavatkozni. A külügyminisztérium képviselője szerint az orosz-japán megegyezés nem történt német közvetítés által.

Amerikai vélemény szerint az orosz-német egyezmény nem irányul a demokráciák ellen

Newyork, szept. 18. (Rador.) A Newyork Times foglalkozva az oroszoknak Lengyelországba való bevonulásával, megállapítja, hogy a tényleges orosz-német megegyezésnek úgy látszik csak időleges céljai voltak és az nem fog a demokráciák ellen irányulni. Minél közelebb jutnak egymáshoz a németek és oroszok, annál nagyobb valószínűsége lesz annak, hogy ütköző államot létsitenk egymás között.

(Folytatása az 5-ik oldalon).

bb ideig reg-
természetes
unk, mert az
z epelifolyást
Kérdezze meg

siessen Len-

Szovjetorszo-
jelország fel-

ják a Bel-
akembereket

16. (Duna-
konzulátus

ett a Belgi-

oz, hogy az

ások, fajukra

nélkül, tér-

és teljesítsék

akosság és a

zött

aseler Nach-

alapján arról

arvaországban

a cseh la-

atóságok kö-

mos letartóz-

ak el a néme-

németek hir-

y hadosztályt

vonal védel-

Saarbrücken,

környéket is

be szállított-

napiparancsa

naposta.) Ga-

naderók főpa-

ncsot intézte

apattestek pa-

tt támadások

rálidozatot je-

tétkül.”

ntik, hogy a

alatt tartja

a német csa-

mozgósításról

er). A Ham-

ges mozgósítás

hogy Moszkva

t-orosz meg-

jevonja. Erre

alosan tett ki-

rdেকেইনেk te-

8 millió uk-

sában.

m hisznék az

n

or). A svájci

országban maga-

ter. A lapok

szovjetország egy

vedező formá-

a s nem való-

ába támadná.

ly okozója le-

g között. Nem

z sajtó a meg-

német táma-

sz-német meg-

sulyos rivalizá-

zetési egye-

. A Sinaian

folytatott ma-

talások végt-

nyeképen szep-

ött létre a két

ény szabályoz-

galmát és a fi-

gelyezmény

számlák

román expor-

ntingenseknek

z alapján, a je-

gfelelően. Az

kán lép életbe

g van érvény-

UJ NYOMASA

TAT

Szigoru törvény szabályozza az árak ellenőrzését

Tilos az áruhalmozás. Bármely közszükségleti cikk ára maximálendő. Minden kereskedőnek 10 naponként kimutatást kell benyújtania árukészletéről és az árváltozásokról

Budapest, szept. 18. A Károly király öfelsége rendeltörvényt írt alá amely a közszükségleti cikkek árának ellenőrzését vezeti be és husz százalékban állapítja meg a kiskereskedők által felszámítható márkás hasznót.

A törvény első szakasza kifejti, hogy a társadalmi nyugalom és a nemzetgazdaság érdekében állami ellenőrzés alá helyezik mindazon cikkeket, amelyeket a nemzetgazdasági minisztérium közszükségleti cikkeknek minősít.

A második szakasz kiskereskedőknek tekint mindazokat a kereskedőket és árusokat, akik közvetlenül a fogyasztóknak árulnak. Az összes kereskedők és árusok tartoznak az üzlethelyiség feltűnő helyén kifüggeszteni a közszükségleti cikkek árait. Az erről készült kimutatásnak egy másolatát beterjesztik az illetékes primáriához és minden tíz nap után tartoznak a primáriához kimutatást küldeni, az időközben bekövetkezett árváltozásokról.

Minden kereskedő tartozik az ellenőrző szervek kérésére a vevőnek kibocsátott számla másolatán kívül az eladottól kapott összes számlákot is bemutatni. A közszükségleti cikkek után a kiskereskedők legfeljebb 20 százalékos hasznót számíthatnak fel, figyelembe véve a számlázott vételárat, a boltbért, fizetéseket és adókat.

Ez a husz százalékos haszon csak egyszer számítható fel, függetlenül attól, hogy az áru több kézen ment át, vagy sem.

A nagyobb tételekben áru kereskedők — amennyiben közszükségleti cikkek eladásával foglalkoznak, — tartoznak a nemzetgazdasági minisztériumnak a törvény megjelenése után kérést benyújtani, annak megállapítását kérve, hogy állandóan foglalkoznak ezzel a kereskedelemmel. Kötelesek továbbá bejelenteni a közszükségleti cikkekből rendelkezésükre álló árumennyiséget, attól az időponttól számított három napon belül, hogy a nagyobb tételekben való árusításra szóló engedélyt tartalmazó döntés a Hivatalos Lapban napvilágot látott. Hasonlóképpen tartoznak minden tíz nap elteltével jelentést tenni a nemzetgazdasági minisztériumnak: az árukészletéről, az áruforgalomról, valamint a vétel és eladási

áraknak az illető tíz napra számított középátlányosáról.

A nemzetgazdasági minisztériumnak jogában áll megbízottai útján ellenőrizni azon kereskedők összes árubeszerzési és eladási műveleteit.

A nagybani kereskedők tíz százalékos hasznót számíthatnak fel.

Az eladási ár a nagy- és kiskereskedők számára egyaránt csak indokolt gazdasági és adóügyi okokból változtatható meg. A nemzetgazdasági minisztérium ellenőri ezen árváltozásokat, amelyeket a primárok tíz-tíz napi jelentései és a nagykereskedők helyzetjelentései regisztrálnak. A minisztériumnak jogában áll megtiltani bármely indokolatlan áremelkedést.

A 12. szakasz értelmében a közszükségleti cikkek árai maximálhatók.

A primárok rendeletei uton maximális árakat szabhatnak meg a kiskereskedők számára, díjszabást jelölhetnek ki a szállítások, a szállók, vendéglők, fogadók, lakások és fürdők számára. Az éttermek és hasonló vállalkozások maximális árainak megállapításánál

a harmadosztályu éttermek és lakások számára 10, a másodosztályuak számára 15, az elsőosztályuak számára 20 százalékos hasznót engedélyez.

A primáriák vonatkozó rendeletei a nemzetgazdasági minisztérium jóváhagyását igénylik, amelynek jogában áll ezeket módosítani is. A minisztérium a jóváhagyással kapcsolatos hatáskörét átruházza a királyi helytartókra. A primáriák kötelesek minden tíz nap végén a királyi helytartók útján jelentést küldeni a minisztériumnak a piac ellátásának helyzetéről, az árról és azoknak változásáról.

Amennyiben a primárok bizonyos cikkek számára maximális árakat kívánnak megszabni, úgy jogszerint maximálisnak tekinthető azok az árak, amelyeken az illető cikkek 1939 szeptember elsőjén hozták forgalomba. Ezek az árak mindenesetre lekötendők a Hivatalos Lapban. Maximális áraknál a nemzetgazdasági minisztérium által kiszabott árak érvényesek.

Kik vétének a törvény ellen

A törvény ellen vétőknek tekintik mindazokat, akik:

1. Nem függesztik ki és nem szedik lajstromba a közszükségleti cikkek árát és nem terjesztik be a primáriához az illető árlajstromot.

2. Azon nagykereskedőket, akik nem tesznek jelentést árukészletükről, vagy nem adnak ki számlát.

3. Tulajdonosok, vagy megkísérlik átlépni a megállapított maximális árakat vagy átlépik a megengedett maximális hasznót.

4. A törvény megszegője azon fogyasztó, aki tudatosan nagyobb árat fizet a maximált közszükségleti cikkekért vagy pedig közszükségleti cikkekből családi szükségleténél nagyobb mennyiséget szerez be.

5. A jelen és más törvények előírásainak betartása nélkül folytatnak kereskedelmet és üzletük homlokzatán nem tüntetik fel a tulajdonos nevét és keresznevét.

6. Megkísérlik bármely cikk árának indokolatlan emelését előidézni, akár aképpen, hogy hamis híreket hoznak forgalomba, akár pedig csalárd utakon vagy nagyobb árat kínálva, mint amennyit az eladó kér.

7. Szövetkeznek, vagy megegyeznek abban, hogy nem árulnak, vagy csak bizonyos áron adnak el, vagy bármely uton rávesznek másokat arra, hogy ne adják el a birtokukban lévő árut, vagy pedig magasabb áron adják el.

8. Felelnek a közszükségleteinek minőségéről, de nem maximált cikkek árát.

9. Becsapják a vevőt, tudatosan a kérténél más árat szolgáltatva ki, vagy más gyártmányt, vagy minőségű árut adva, mint amint bevallott. Hasonlóképpen azok is, akik csalának a mérésnél.

10. Akik bármely célből fiktív szám-

lákat használnak fel, megmáskítanak, vagy meghamisítanak bármely kereskedelmi cikket, vagy pedig ilyen cikkek tudatosan forgalomba akarnak hozni.

11. A belföldi piacon a kereskedelem természetes konkurrenciáján túljárás és ármenedékes előidézése érdekében oly mennyiségben szereznek be árut, vagy ércmet, amely a normális ellátás, vagy pedig a vállalat üzleti kapacitásának méretét meghaladja.

12. Megsemmisítenek, vagy indokolatlanul kivonnak a forgalomból termékeket, vagy árukat, vagy megtagadják valamely cikk normális mennyiségben való kimerését.

A szankciók

A következő szakasz a szankciókról intézkedik.

Az 1. pont esetében 3-5 ezer lej pénzbüntetés, visszaesésnél a pénzbüntetés megkettőzése és egy 15 napi fogház.

A 4. pont esetében: 500-3000 pénzbüntetés, visszaesésnél 3-10 ezer lej és az áru elkobozása.

A 2, 6, 9, 10. és 12. pont esetében: 10-15 ezer lej, visszaesésnél a pénzbüntetés duplája és egy hónaptól egy évig terjedő fogház.

Az 5. pont esetében: „5-25 ezer lej, visszaesésnél a pénzbüntetés duplája és 15 naptól 3 hónapig terjedő fogház.

A 3, 7, 8, 11 pontok esetében: 3-10 ezer lej és árulokobzás, visszaesés esetében a pénzbüntetés duplája, árulokobzás és az üzlet, vagy vállalat hat hónapig terjedhető bezárása. A fentiekben kívül a nemzetgazdasági minisztérium a 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11 és 12 pontok esetében elrendelheti az üzlethelyiség 5-30 napra terjedő bezárását.

Visszaesésnél a fogházbüntetés kirovása kötelező. A bíróság a kereskedelem gyakorlását is kimondhatja. Enyhítő körülmények nem vehetők figyelembe.

Amennyiben a kihágást valamely társaság nevében követték el, úgy az elkövető személyek megbüntetésén kívül az illető kereskedelmi társaság 50-500 ezer lej pénzbüntetéssel is sújtható. Visszaesésnek azokat tekintik, aki egy előző kihágásba hozott jogerős ítélettől számított három hónapon belül újabb kihágást követnek el.

Bármely polgár kérheti az eljárás megindítását

Bármely polgárnak jogában áll kérni írásos beadványban a jelen törvény kihágása ügyében a vizsgálat beindítását. A kihágásokat bármely állami, megyei, községi, közigazgatási, orvosi, vagy rendőrszolgálat megállapíthatja. Mindezek a vizsgálat lefolytatása után a kihágásról jegyzőkönyvet vesznek fel és azt 24 órán belül jóváhagyás végett a nemzetgazdasági minisztériumhoz terjesztik be. A minisztérium első fokon dönt a büntetésről vagy vissza-

A Zsidó Távirati Iroda jelent:

Anglia

A CHAIM WEIZMANN ES CHAMBERLAIN KÖZÖTTI LEVÉLVÁLTÁS SZÖVEGE. A dr. Chaim Weizmann és Chamberlain angol miniszterelnök közötti levélváltást most tették köze. Dr. Weizman Chamberlainhoz augusztus 29-ikén a következőket írta:

„Kedves miniszterelnök ur!
A legnagyobb válságnak ezen órájában az öntudatom azt diktálja, hogy a palesztinai zsidók szent javaik megvédése érdekében levelet írjak önnek. Kihangsúlyozottan kívánom azoknak a nyilatkozatoknak a megerősítését, amelyeket én és kollégáim az utóbbi hónapokban, különösen pedig az utóbbi héten tettünk, nevezetesen, hogy a palesztinai zsidók Nagy-Britannia mögött állanak és harcolni fognak a demokráciák oldalán.

Nyomós kívánságom, hogy ezek a nyilatkozatok hatásosakká váljanak. Kívánjuk ezt olyan módon megcselekedni, amely teljesen egybehangzik az általános brit akció terveivel és azért éppúgy nagy, mint kis ügyeinkben alávétjük magunkat öfelsége kormányának vezetésé alá. A Jewish Agency kész azonnal a palesztinai zsidó emberi erőt, a zsidó technikai készséget és a zsidó vagyont Anglia rendelkezésére bocsátani.

A palesztinai Jewish Agencynek politikai téren differenciál voltak a mandatárius hatalommal. Kívánjuk, hogy ezek a differenciák most a nagyobb és súlyosabb szükség elől visszalépjenek. Nagyon kérjük önt, fogadja ezt a kijelentést abban a szellemben, amelyben azt megfogalmaztuk.”

Chamberlain miniszterelnök szeptember 2-ikén így válaszolt:

„Kedves dr. Weizmann!
Köszönetemet és meleg elismerésemet fejezem ki augusztus 29-iki levelének tartalmáért és a szellemért, amely ezt diktálta.

Igaz, hogy a palesztinai Jewish Agency és a mandatárius hatalom között a palesztinai politika tekintetében véleménykülönbségek állanak fenn, de én szívesen veszem az ön levelében jelzett biztosítékokat.

Örömmel konstátálom, hogy a nagy szükség idején, amikor számunkra drága javak forognak kockán, hogy akkor Anglia a palesztinai Jewish Agency által teljes szívvel felajánlott közreműködésre rábízhatja magát. Nem fogja elvárni, hogy ebben a stádiumban többet mondjak, mint hogy az ön közérdekű biztosítékait szívesen fogadom és hogy azokat nem fogjuk elfelejteni.”

AZ ANGLIABA MENEKÜLTEK HELYZETE. Az alsóház egyik legutóbbi ülésén Sir John Anderson az Angliában tartózkodó idegenek sorsáról a következőket mondotta: „Intézkedtünk, hogy az Angliával ellenséges külföldiek ne árthassanak a brit érdekeknek. A kormány azonban nem akar eljárni olyan külföldiek ellen, akiknek nagyrésze Angliát segíteni akarja. Rendelet jelent meg, amely szerint azok a németek és osztrákok, akik nem akarják elhagyni Angliát, tartoz-

utasítja a jegyzőkönyvet. Amennyiben fogházbüntetés is kirovandó, úgy átteszi az ügy aktáit az illető helyiség törvényszékéhez, amely az ügyet sürgősen és minden más ügyet megelőzően tárgyalja le, első és utolsó fórumon. Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye, az illetékes táblához. A nemzetgazdasági minisztérium döntése ellen tíz napon belül a törvényszékhez lehet fellebbezni. A fellebbezéssel egyidejűleg igazolni kell a pénzbüntetés összegének letételét. A pénzbüntetések a pénzügyminisztériumot illetik meg, amely 50 százalékot a primáriákban veszi őrizetbe: a romlandó eladják a kórházak, katonai egységeknek, tisztviselői szervezeteknek. Az eladási ár 50 százalékát visszatérítik az áru tulajdonosainak, az eladási költségek levonásával, a többit befizetik a pénzügyminisztérium rendelkezésére. A nemzetgazdasági minisztérium kimondott határozat jogerőssé válása után adható el. A fellebbezési és felfolyamodási tárgyalásokon a gyanúsítottak személyesen kell megjelenni.

A nemzetgazdasági minisztérium mellett állandó üzérkedési bizottságot alakítanak, amely egyrészt ellenőrzi a törvény által másszát, javaslatot tesz a minisztériumnak a maximális árakra néve és véleményezi a kihágási jegyzőkönyveket. Minden tartomány mellett tartományi üzérkedési bizottság működik. Az 1923 június 27-iki uzsoratorvénynek az új törvénnyel ellentétes rendelkezéseit hatályon kívül helyérték.

Angliában jelentkezni a rendőrségen. Angliában ezidőszent sok olyan német és osztrák van, akik ide menekültek. Nem akarjuk őket ellenségeknek kezelni. Semmiesetre sem fogjuk a csehszlovák állampolgárokat idegenekként venni. Érintkezésbe léptem a munkaügyi miniszterrel, hogy ezeknek a külföldieknek a szolgálatait valamilyen módon igénybe vegyem.”

A német és osztrák menekültek sorsával függ össze az a levél is, amit Reading máriki a németországi zsidók tanácsának elnöke intézett a Timeshez.

A levél így hangzik: „A kormánynak az alsóházban tett kijelentéséhez hozzá kell tennem, hogy már tavaly szeptemberben, valamint az utóbbi hetekben is a menekülteket önkényes nemzeti szűkségmunkára hívták fel és már eddig 27 ezer menekült hajtott végre a szükséges formalitásokat. Nem kétkedem abban, hogy ez a szám rövidesen gyarapodni fog. Azonkívül több ezer férfinak a nevét lajstromoztuk, akik katonák voltak és akik között számos hadviselt is van. Ezek a férfiak szívesen vállalkoznak katonai szolgálatra, amikor arra alkalom adódik.

Ezek az emberek a brutális náci-elyomtatás áldozatai és legfőbb kívánságuk segíteni az országban, amely menedéket adott nekik és pedig olyan módon, ahogy azt a kormány a nemzeti érdekek számára előnyösnek találja.

A londoni és a többi angol város sajtója kiemeli a németországi, ausztriai és csehszlovákiai menekültek áldozatkészségét, akik a légvédelmi munkálatokban serényen dolgoznak.”

Francaország

A MENEKÜLTEK HELYZETE A KÜLFÖLÖZŐ ORSZÁGOKBAN. A párizsi Joint Bizottság iratát kapott az amerikai központtól, amely szerint Sir Herbert Emmerson a Népszövetség menekültügyi bizottságának vezetése alatt a zsidó menekültügyi szervezetek képviselőiből bizottság alakult, azzal a feladattal, hogy a menekülteket képességeik szerint alkalmazza bizonyos munkákra. Három bizottságot jelöltek ki, közöttük Otto Schiff, aki a komitében a zsidók ügyeit képviseli. Schiff körlevelet bocsátott ki, amelyben tanácsolja a menekülteknek, vállaljanak minden olyan munkát, ami képességeiknek megfelelő.

Az amerikai Joint sürgőnyt kapott, amely szerint Colombóban kikötött a „Cristian Huigen” gőzös 140 menekülttel. Innen azonban a hajót, amely Ausztráliába igyekszik, nem engedik tovább. A Joint kieszközölte, hogy a menekültek egy hollandiai gőzössel Batávián át Ausztráliába utazhassanak tovább.

A Joint és HICEM Párizsban előkészítettek tett arra, hogy azok a zsidó családok, akiket katonai, vagy egészségügyi okok miatt tartottak, támogatást kapjanak.

A SZORSZÁG

Szombatró zékeket

Román

Amikor nyápan megegyeztetett források vették, hogy lépés fogja k... És valóban radó éjjel a moszkvai nag... amelyben tud

A mo

Potemkin s... népbiztos vas... kérette Grzy... akinek felolv... lyet Molotov... jegyzék beje... many paranc... lépjk át a... dokolása olya... gyel követ n... jegyzéket és... tartalma ellen

Mit

A lengyel... jegyzék így... A lengyel... a lengyel... A hadműve... gyelorszá... mi terület... Varsó meg... ni. A varsó... mi életjelt... a lengyel... megszűnt... szerződése... és Lengyel... vesztették... sorsára biz... gyelorszá... olyan szin... lehet a sz... nek követ... nem tudja... események... tott semte... szovjet ko... bős azzal a... ránok és... vérrokonai... Ebben a... rendeletet

A SZOV

Pozsony, sz... jeterországi... berlini szlová... szándékában

Mo

Moszkva, sz... távirati iroda... külügyi népb... tanácsa elnök... bi rádióbeszéd... — A néme... mutattak a le... ségére — kez... egyel kormány... dott. Minden... vége. A hábo... gyelországy elv... központjait, le... a lengyel álla... többé. Senki... kormány szék... hagyták az ok... és a lengyel k

A szovjet csapatok Lengyelországba való bevonulásának története

Szombatról-vasárnapra virradó éjszaka előbb diplomáciai jegyzékeket nyújtott át az orosz kormány, majd a vörös csapatok bevonultak Kelet-Lengyelországba

Romániával és a többi államokkal szemben is semlegességét hangoztatta a szovjet

Amikor nyilvánosságra jutott az orosz-párizsi megegyezés híre, a francia és angol források hivatalos köréi bizonyosra vették, hogy rövidesen valamilyen orosz lépés fogja követni ezt a megegyezést. És valóban szombatról-vasárnapra virradó éjjel a szovjetkormány Grzybowski moszkvai nagykövetnek jegyzékét adott át, amelyben tudtul adta, hogy saját érdekei-

nek megvédése, valamint a keleti Lengyelországban lakó fehéroroszkok és ukránok védelmének érdekében, a szovjet kormány kötelességének tartja, hogy rendeletet adjon a vörös hadseregnek a lengyel-szovjet határ átlépésére.

Erről a eseményről a Rador a Havas távirati irodának alábbi közleményét továbbította:

A moszkvai lengyel követ visszautasította az orosz jegyzékét

Potemkin szovjetorosz helyettes külügyi népbiztos vasárnap hajnalban magához kérte Grzybowski lengyel nagykövetet, akinek felolvasta kormányja jegyzékét, melyet Molotov külügyi népbiztos irt alá. A jegyzék bejelentette, hogy a szovjet kormány parancsot adott csapatainak, hogy lépjenek át a lengyel határt. A jegyzék indokolása olyan természetű volt, hogy a lengyel követ nem volt hajlandó elfogadni a jegyzékét és erélyesen tiltakozott annak tartalma ellen.

Mit tartalmazott az orosz jegyzék

A lengyel nagykövetnek átnyújtott orosz jegyzék így szólt:

A lengyel-német háború bebizonyította a lengyel állam belső életképtelenségét. A hadműveleteknek 18 napja alatt Lengyelország elvesztette összes kereskedelmi területeit és kulturális központjait. Varsó megszünt tényleges főváros lenni. A varsói kormány elmenekült és semmi életjelt nem ad. Ez azt jelenti, hogy a lengyel állam és kormány ténylegesen megszűnt létezni. Ezzel együtt azok a szerződések, amelyek Szovjetoroszország és Lengyelország között fennállottak, elvesztették érvényességüket. A véletlen sorsára bízott és a vezetők nélküli Lengyelország a meglepetések eseményeinek olyan színhelyévé vált, amely fenyegető lehet a szovjet köztársaság számára. Ennek következtében a szovjet kormány nem tudja tovább megőrizni a jelenlegi eseményekkel szemben az eddig tanúsított semlegességét. Hasonlóképpen a szovjet kormány nem maradhat közömbös azzal a ténnyel szemben, hogy az ukránok és fehéroroszkok, akik törzs- és vérokonai, védelem nélkül maradtak. Ebben a helyzetben a szovjet kormány rendeletet adott a szovjet hadsereg leg-

főbb parancsnokának, hogy a hadsereg lépjen át a lengyel határt és vegye védelmé alá Nyugatukrajna és Nyugatfehéroroszország népének életét és javait. Ugyanekkor a szovjet kormány az a szándéka, hogy megmentsen a lengyel népet attól a szerencsétlen háborútól, amely be meggondolatlan vezetői sodorták és lehetőséget adjon a lengyel népnek arra, hogy ismét békében élhessen.

Ujabb Havas jelentés szerint a lengyel követ az orosz jegyzékét visszautasította, de tartalmát lejegyezte és azt haladéktalanul közölte a lengyel kormánnyal.

Oroszország jegyzéke a moszkvai diplomáciai testületnek

Ugyancsak vasárnapra virradó éjszaka a szovjet kormány jegyzékét nyújtott át Moszkvában az Oroszországgal diplomáciai kapcsolatokat tartó országok követ-ségeinek.

Az orosz jegyzék a Tass távirati iroda jelentése szerint így hangzik:

— Nagykövet Ur! Mellékleten közölve önnek az URSS kormányának szeptember 17-iki azon jegyzékét, amelyet a moszkvai lengyel nagykövetséghez intézett, van szerencsém kormányom nevében kijelenteni önnek, hogy az URSS az ön országával szembeni kapcsolataiban a semlegességi politikát fogja követni.

Fogadják Nagykövet Ur legteljesebb tisztelem kifejezését.

Az URSS külügyi népbiztosa: (aláírva) MOLOTOV.

Ezt a jegyzékét a következő államok diplomáciai képviselőinek küldték meg: Németország, Olaszország, Anglia, Franciaország, Románia, Irán, Kína, Afganisztán, az Egyesült Államok, Törökország, Finnország, Bulgária, Görögország, Dánia, Észtország, Belgium, Norvégia, Magyarország, Litvánia, a Mongol népköztársaság, Svédország és a tuvái népköztársaság.

A szovjet elismerte a szlovák köztársaságot

Pozsony, szeptember 18. (Rador). Szovjetoroszország berlini nagykövete közölte a berlini szlovák közzététel, hogy kormányának szándékában áll elismerni a szlovák köztár-

saságot. Egyben azt is közölte, hogy a szovjet kormány diplomáciai összeköttetésbe ohajt lépni a szlovák köztársasággal.

Molotov rádióbeszédében jelentette be a szovjetorosz beavatkozást

Moszkva, szeptember 18. (Rador). A Tass távirati iroda közvetíti Molotov szovjetorosz külügyi népbiztosnak, a szovjet népbiztosok tanácsa elnököknek vasárnap elhangzott alábbi rádióbeszédét:

— A német-lengyel háború eseményei rámutattak a lengyel állam belügyi tehetetlenségére — kezdte beszédét Molotov. — A lengyel kormányzati körök vezetése csődöt mondott. Minden a legrövidebb időn belül ment végbe. A háború második hetének végén Lengyelország elvesztette összes kereskedelmi központjait, legtöbb városát és Varsó, mint a lengyel állam szellemi központja, nincs többé. Senki sem tudja, hol van a lengyel kormány székhelye. A lengyel népet sorsára hagyták az oktalan vezetők. A lengyel állam és a lengyel kormány megszűnt létezni. A

helyzet jelenlegi állásában a Szovjetoroszország és Lengyelország között megkötött szerződések hatályukat veszítették. Olyan helyzet adódott Lengyelországban, amely a szovjet kormány részéről az állambiztonság érdekében különleges megoldást követel. Lengyelország minden olyan lehetőség és megjelölés terévé vált, amelyek veszedelemmel járhatnak Szovjetoroszország részére. A szovjetorosz kormány az utolsó percig kitartott semlegessége mellett, de az említett körülmények következtében nem maradhat semleges a felmerült helyzettel szemben. Nem igényelhető a szovjet kormány részéről, hogy közömbös magatartást tanúsítson Lengyelországban élő ukrán és fehéroroszk testvérei sorsával szemben, akik ott minden nemzeti-ségi jog nélkül éltek eddig, most pedig tel-

jesen a véletlen eseményeinek vannak kiszolgáltatva. A szovjet kormány szent kötelességének tartja, hogy segítséget nyújtson ukrán és fehéroroszk testvéreinek, akik Lengyelországban élnek. Ennek következtében a szovjet kormány ma közölte Lengyelország moszkvai nagykövetével, akinek reggel egy jegyzékét nyújtott át, hogy utasítást adott a vörös hadsereg legfőbb parancsnokságának, hogy a szovjet csapatok lépjenek át a lengyel határt. Ez az intézkedés az ukrán és fehéroroszk lakosság javainak és életének megvédése érdekében történik. A szovjet kormány leszögezte még ebben a jegyzékben, hogy ugyanakkor az a szándéka, hogy megszabadítsa a lengyel népet attól a szerencsétlen háborútól, amelybe meggondolatlan vezetői sodorták bele és lehetőséget adjon számára a békés élet folytatására.

— Szeptember első napjaiban — folytatta beszédét Molotov, — amikor a vörös hadsereg tartalékosainak részleges behívását végrehajtották, Ukrajnában, Fehéroroszországban és még négy katonai körzetben, a lengyel helyzet még nem volt tiszta. Ezek a behívások elővigyázati intézkedésekből történtek. Senki sem gondolhatta, hogy a lengyel állam ilyen tehetetlenséget és ilyen gyors bukást fog mutatni. Adva lévén, hogy a lengyel államférfiak politikai teljesen csődbe jutott és ezek az államférfiak képtelenek megváltoztatni a helyzetet Lengyelországban, a mi legutolsó behívásainkkal megerősített vörös hadseregünknek végre kell hajtania azt a tiszteltreméltó és becsületes feladatát, amelyre megbízása van.

— A kormány azt a biztos meggyőződést fejezi ki, hogy a munkásoknak és földműveseknek vörös hadserege ezuttal is be fogja bizonyítani erejét, törhetetlen hűségét, fegyelmét és felszabadító feladatát, dicsőséges és hősiességével fogja elvégezni. Ugyanekkor a szovjet kormány elküldte a lengyel nagykövethoz intézett jegyzékének másolatát mindazokhoz a kormányokhoz, amelyekkel diplomáciai összeköttetésben áll, leszögezve azt, hogy mindezekkel az országokkal szemben még fogja őrizni eddigi semlegességi politikáját. Ez a lényege legutóbbi külpolitikai intézkedéseinknek — mondotta Molotov.

Kiáltvány a szovjet lakossághoz

— A szovjet kormány — folytatta Molotov — Szovjetoroszország lakosságához az alábbi felhívást intézi:

— A tartalékosok behívása alkalmával állampolgáraink között oly irányzat nyilvánult meg, hogy minél több élelmiszert és egyéb árut halmozzanak fel, mivel attól féltek, hogy a kormány az élelmiszer ellátás terén jegyzékét kíván bevezetni. A kormány szükségének tartja leszögezni, hogy nincs szándékában a jegyzék bevezetésére az élelmiszerek s kereskedelmi áruk terén,

A szovjetkormány hangoztatta a Romániával szembeni semlegességét

Moszkva, szeptember 18. (Rador). A szovjetkormány amikor ismertette a moszkvai román követet a szovjeteknek Lengyelországba való beavatkozását, hangoztatta, hogy a Szovjetunió folytatni kívánja Romániával

Allandóan fáradtnak és betegnek érezte magát

Vesebajban szenvedett, köszvénye és reumája volt, hogy is érezte magát e férfi másképp, mint fáradtnak és betegnek. De 4 hét alatt Kruschen sóknak sikerült "valóságos átalakulást".

Az előző allandóan vesebajban, köszvényben és reumában szenvedett, aminek következtében allandóan fáradtnak és rosszkedvűnek érezte magát. Sok gyógyszerrel próbálkozott, minden eredmény nélkül, amíg elkezdte a Kruschen só kezelést. Most újra jól érzi magát, étvágya van és örül az életnek. A vesék a szervezet szűrői. Ha renyhén működnek, a tisztáltságot behatolnak a vérbe - és innentől számtalan betegség kezdete. Azoknak a sóknak a tudományos kombinációja, amelyeket Kruschen tartalmaz, ösztönzik a vesék működését, amelyek újra normálisan működnek. Hamarosan eltűnik a kedvetlenség, az élet újra öröm Kruschen sók kaphatók a gyógyszerárakban - a drogeriákban, nagy üvege ára 95 lei, kis üvege 50 lei.

még akkor sem, ha nemzetközi események miatt történt intézkedések hosszabb ideig tartanak. Attól féllek, hogy ezek miatt a szélsőséges vásárlások miatt azok fognak szenvedni, akik szükségtelen tartalékokat halmoznak fel, mert ki vannak téve azok megromlásának. A mi államunk mindennel fel van szerelve, amire szükségünk van és elkerülheti a jegyzék bevezetését. A mi jelenlegi kötelességünk — minden munkás, földműves, hivatalnok és intellektuális kötelessége, hogy becsületesen és önmegtartóztatással dolgozzon örülve, így segítve a vörös hadsereget. Meg vagyok győződve arról, hogy a dicsőséges vörös hadsereg katonái becsülettel és dicsőséggel fogják teljesíteni hazájukkal szembeni kötelességüket.

— A szovjet köztársaság népei, hazánk összes polgárai és polgárnői, a vörös hadsereg és haditengerészet harcosai egyöntetűen állanak a szovjet kormány mellett, a mi nagy főnökünk és megértő elvtársunk, Sztalin mellett. Ez az egység a munkának, a kereskedelemnek, a „kholhozoknak" még ismeretlen új eredményei érdekében történik és a vörös hadseregnek a fronton való új dicsőséges győzelmei érdekében — fejezte be beszédét Molotov szovjetorosz külügyi népbiztos.

Lengyel cáfolat Molotov beszédére

Párizs, szeptember 18. (Rador). A Havas távirati iroda közli: Molotov ma éjszaka tartott beszédében olyértelmű kijelentést tett, hogy a lengyel kormány már nem tartózkodna a lengyel köztársaság területén. A párizsi lengyel nagykövetség megállapítja, hogy úgy a köztársasági elnök, mint a lengyel kormány Lengyelország területén vannak.

A szovjet csapatok bevonulása Lengyelországba

A diplomáciai jegyzékváltás átnyújtása után vasárnap reggel hat órákor a szovjet csapatok átlépték a lengyel határt.

Moszkva, szeptember 18. (Rador). Vasárnap este valamennyi rádióállomás közölte a vörös hadseregparancsnokság első számú hadijelentését a keletlengyelországi hadműveletekről. A jelentés a következő:

A szovjet csapatok vasárnap reggel az orosz-lengyel határ egész hosszán lengyel területre léptek, egészen a Dwina folyóig. A gyenge lengyel ellenállás után a csapatok megszállták Kleboczek és Volodeckie helységeket és Baranovice irányában átlépték a Njement. Megszállottak két községet és a baranovicei vasúti csomópontot. A csapatok elfoglalták Rovo, Dubno, Tarnopol, Kikonem helységeket. Három lengyel vadász- és két bombavetőrepülőgépet lelőttek.

Moszkva, szeptember 18. (Rador). A Tass ügynökség továbbítja a következő hivatalos közleményt: Szeptember 17-én reggel a munkások és parasztok vöröshadseregének csapatai átlépték a határt az egész nyugati vonalon Dwinától (orosz-lett határ) egészen a Dnyeszterig (román-orosz határ). A lengyel hadsereg előőrszeit és tartalékosait visszaszorította, a szovjet csapatok aznap este elérték a következő állásokat: Északon, Fehéroroszországban, Glubocoe városát, Parafianovo vasutállomást és elfoglalták Moldoczeno vasúti gőcpontot, valamint Volojin városkát. Baranovice irányában a vöröshadsereg egységei kieroszakolták a Miemen folyón való átkelést és elfoglalták Korelice és Polonecka helységeket, Baranovics vasúti gőcpontot és

Snov községet, Delen, Nyugat-Ukrajnában, a szovjet csapatok elfoglalták Rowno, Dubno, Zbaraj, Tarnopol és Kolomea városokat. A szovjetrepülőek lelőttek 7 lengyel vadászgépet és 3 nehéz bombavetőt leszállásra kényszerítettek. Legénységüket elfogták. A lakosság mindenütt örömmel fogadja a vöröshadsereg csapatait.

Riga, szeptember 18. (Rador). A Leta távirati iroda jelenti: A lett, lengyel és orosz határok kereszteződésénél a szovjet csapatok átkeltek az orosz-lengyel határon anélkül, hogy ellenállásba ütköztek volna.

Milyen csoportokba osztja a céheket az új törvényjavaslat. Az új céhtörvényjavaslat, az ipari céheket a következő 12 csoportra osztja: 1. fémipar, 2. petróleumipar, 3. bányapár, 4. ruházati és textilipar, 5. erdőkielmezési és faipar, 6. lábbeli és bőrpár, 7. élelmiszeripar, 8. építészeti ipar, 9. villamosságipar, 10. papírpar, 11. grafikai ipar, 12. szállítási ipar. A kereskedelmi céhek 17 csoportra oszlanak, amelyek a következők: 1. bankkereskedelem, 2. biztosítás, 3. gabona, vetyemény, takarmánykereskedelem, 4. élelmiszer-kereskedelem, 5. italmérés, 6. fűszer- és csemegeárú kereskedelem, 7. könyv- és papírkereskedelem, 8. drogua-kereskedelem, 9. üveg és háztartási cikkek, 10. ezüst, ékszer és művészeti tárgyak, 11. villamossági anyagok, 12. gépkocsi, kerékpár és alkatrészek, 13. vaskereskedelem, 14. építőanyagok, 15. fűrésztel árú és faipari cikkek, 16. rövid-áru-kereskedelem, 17. lábbeli és bőrkereskedelem.

HIREK

— **MEGHOSSZABBÍTOTTAK A KATONAI SZOLGÁLATOT TELJESÍTŐ LAKÓK BÉRLETI SZERZŐDÉSÉT.** Bukarestből jelentik: *Öfelsége aláírta az 1939. április 20-án kelt és a tényleges, vagy tartalékos katonák lakbérleti szerződésének meghosszabbításáról szóló törvényt.* A törvény értelmében a tényleges vagy katonai összpontosításhoz behívott katonák lakbérleti szerződéseit még 6 hónappal meghosszabbítják. A törvény intézkedései mindazon tiszt- aliszta és közkatonák lakóira vonatkoznak, akik tényleges katonai szolgálatot teljesítenek, vagy mint tartalékosok katonai összpontosításokra vannak berendelve. A meghosszabbítások időpontja nem terjedhet túl 1940. május 1. mélt.

— **Ejjel veszedelmek a temesvári parkok.** Temesvárról jelentik: Az utóbbi időben a temesvári parkokban sorozatos támadások történtek. A múlt éjjel Rágásilá Mihai temesvári magántisztviselő az éjszakai órákban a Regina Maria parkon haladt keresztül, hogy utját megrövidítse. A part sötét sötányán egy ismeretlen emberrel találkozott, akinek a kezében hatalmas szódásüveg volt. Az ismeretlen hirtelen megtámadta Rágásilát és az üveggel hatalmas csapást mért a fejére. A szerencsétlen ember koponyacsonttörést szenvedett és elvesztette eszméletét. Később találák meg a járőrelők a sértetteket a mentőket, akik kórházba szállították. A rendőrség rövid nyomozás után elfogta a támadót. Boțca Radu személyében. A temesvári parkokban ezentúl megkettőzik a rendőrszemek.

— **Fontos határozatokat hoztak a Kolozsváron tartott közigazgatási értekezleten.** A kolozsmezei vármegyei elnök Enescu Manole ezredes-vezetőnök elnökletével fontos közigazgatási értekezletet tartottak. Ezen az értekezleten Craioveanu őrnagy, kolozsvári csendőrszázadosparancsnok, dr. Horvat Iosif rendőrkészvezető, dr. Stoica Ioan vármegyei aligazgató, dr. Prodan Leon egészségügyi főnök, Maties mérnök a földművelésügyi, Poenaru mérnök a technikai ügyosztály főnöke, Barlea iskolafelügyelő, Cotutiu kapitány, a nemzeti gárdák és Aghit kapitány, a katonai előképzősök parancsnoka, dr. Andrei bányfűnyadi polgármester és a megye valamennyi főszolgabírója vettek részt. Enescu Manole ezredes-vezetőnök nyitotta meg az értekezletet, rámutatva annak céljaira. Ezek szerint az időszerű kérdések sorozata mellett a megye általános helyzetének, különösen pedig gazdasági viszonyainak megvitatása került napirendre. A megye általános gazdasági helyzetéről a földművelésügyi ügyosztály főnöke, Maties mérnök számolt be. Ezek szerint a cséplés már véget ért, bár a hegyes vidéken kissé elkésve, ami azonban jelentékeny kárt nem okozott. Az őszi vetésnek is mintegy 70 százalékát már elvégezték. Természetesen ennek eredménye az időjárástól függ. A mezőgazdasági kamara komoly munkába fogott, hogy a megye eddigi meglehetősen gyenge gabonatermését a minőség feljavításával jelentősebb emelje. Ezért hét vagon válogatott vetőmagot bocsátottak — métermázsánként 440 lejes áron — a kisgazdák rendelkezésére. Ugyancsak a mezőgazdasági kamara gondoskodott a falusi lakosság részére 4 traktorról és 25 gabonatortáló gépről, amelyeket sorozatosan küldenek a vármegye egyes községeibe. E bejelentés kapcsán Enescu ezredes-vezetőnök külön felhívta a szolgabírák figyelmét arra a kötelezettségükre, nehogy egyetlenegy rög is megmunkálatlanul maradjon. Ezért egyeseket őket tette felelőssé. Egyben pedig figyelmükbe ajánlotta azt a rendelkezést, ami szerint a törvényben előírt eladási áron alól semmi körülmények között sem szabad megengedni a gabona forgalombahozatalát. A következő előadó dr. Horvat Iosif rendőrkészvezető, a külföldiek és állampolgárság nélküli zsidók ellenőrzésének munkálataira vonatkozólag adta meg a szükséges utasítást a megyebeli illetékes szerveknek. Majd Poenaru mérnök, a megyei technikai ügyosztály főnöke, a megyei és dülütak javítási munkálatai, valamint a mőc községek köllátásának módozatait ismertette. A kutak ivóvizének használhatóvá tételéről és új kutak furási tervéről dr. Prodan megyei főorvos tartott beszámolót. A további vita során szóba került a nemzeti gárdák megszervezése ugyancsak az ifjúság katonai előképzésének kérdése is, melyekre vonatkozólag az illetékes parancsnokok adtak utasításokat. A megyei főállatorvos a ragadós állatbetegségekről és az állatok megfelelő táplálásának biztosításáról adott ismertetőt. Craioveanu csendőrnagy a közbiztonsággal kapcsolatos utasításokkal látta el a jelenlévő szolgabírákat, míg dr. Stoica Ioan vármegyei aligazgató közigazgatási természetű utasításokat adott az értekezlet érdekelt résztvevőinek. A megbeszélések végén Enescu ezredes a közigazgatási szerveket, valamint a megye valamennyi állami szolgálatban álló alkalmazottját az ország, a király és a nemzet iránti hűségére hívta fel.

A reumatizmus — ha nem kezelik, — majdnem mindig kronikussá válik és akkor — tulás nélkül megállapíthatjuk — minden öröm eltűnik az életből. Ennek a betegségnek oka — közismerten — a húgysav felhalmozódása a szervezetben; tehát meg kell szabadulnunk tőle. Régebben Salicyles készítményekkel kezelték, nem akarunk ennek a kezelési módnak számos hátrányára rámutatni. Azonban leszögezzük, hogy ma már van egy általánosan elismert készítmény, amely a reumatizmus minden formáját eredményesen kezeli, és ez az

URODONAL a legerősebb oldószer, a húgymérgek kiválasztószere

A világ legjelentősebb profeszora ajánlják és önmaguk is rendszeresen használják.

Mindenki aki reumatizmustól, kösvénytól, ischiástól, boszorkányszurástól, májzavaroktól, epe-, máj- és vese-kövektől szenved, szedjen URODONAL-t ez az egyetlen kezelési mód, amely visszadharta egészségüket.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

— **Ujabb tűz a temesvári Ecker-féle butorgyárban.** Temesvárról jelentik: A múlt héten hatalmas tűzvész pusztította el az Ecker-féle butorgyári szövetkezet épületét. A tüzlők csak a szomszédos épületek tudták megmenteni, míg a gyár berendezése, butoraktára és az épület falai is elégték. A kárt mintegy tíz millió lejre becsülték, mert négy millió lej értékű butor, négy millió értékű gép pusztult el és az épület értéke is meghaladta a kétféle millió lejt. A tűz okát mindeddig nem sikerült megállapítani. Tegnap éjjel a gyár megmaradt épületrészében ismét tűz ütött ki. A kihívott tüzlők megállapították, hogy néhány gerenda fogott tüzet és hamarosan eloltották a veszedelmes lángokat. A hatóságok most újabb szigorú vizsgálatot indítottak a tűz keletkezésének pontos megállapítására, mert gyanusnak tartják, hogy az épületben egy hét alatt két ízben keletkezett tűz.

— **Ellenőrzik az exportot Jugoszláviában.** Belgrádból jelentik: A jugoszláv nemzeti bank mellett működő deviza-bizottság ellenőrzést vezet be a buza, főzélék, fatermék, állat, alkohol, érc és fém kivitelére.

— **A mentőt is érheti baleset.** Temesvárról jelentik: A Duca-uton a 2015. Tms. rendszámú autó, amelyet Gulyás Pál sofőr vezetett, elütötte Moisescu Zaharia mentőt, aki kerékpáron haladt arra. A mentő súlyos sérüléseket és lábtörést szenvedett, az elősiető mentőtársai kórházba szállították. A gázoló sofőr ellen a rendőrség eljárást indított.

— **Az új árárgörítési törvény magyarul dr. Mandel Ferdinánd Irodában, Regina Maria 19. Ára 40, vidékre 50 lejt.**

— **A Concordia Zsidó Club elegáns helyiségeiben elsöngang ebéd- és vacsora-köszet kapható.** Abonoma és házhozordás. (Strada Memorandului 13. Bejárat a Rațiu ucca felől.)

Holnap a ROYAL slágermozgóban nagyszabású premier!
CHARLIE CHAPLIN felesége PAULETTE GODDARD
DOUGLAS FAIRBANKS jr., JANETTE GAYNOR 3 világsztár kiemelkedő slágere:
FIATALSÁG
 Ma utoljára: **AZ ÖSERDŐK HŐSE** mindkét rész egy előadásban.

— **Toma Spătaru, a kolozsvári Román Opera tenoristája hatalmas sikerrel szerepelt az ostendai hangversenyen.** Toma Spătaru, a kolozsvári Román Opera kintinó tenoristája hatalmas sikerrel vendég szerepelt legutóbb külföldön. A kiváló kolozsvári román énekes külföldi sikeres vendég szerepléséről a belga L'heure Nouvelle című lap a következő cikkben számolt be: „A régi hagyományak megfelelően Ostendében a Kur-saal igazgatósága ismét alkalmat adott vendégeinek, hogy legkiválóbb és nemzetközi viszonylatban is elismert művészek hangversenyében gyönyörködhesseken. A legutóbbi hangversenyre az igazgatóság meghívta Toma Spătarut, a kolozsvári Román Opera kiváló énekművészt, akinek természetes meleg és simulékony hangja szokatlannal erőteljes. A művész maradéktalanul adta vissza a Bohémélet című opera Rodolphe áriájának, a Tosca Eluccevan de le Stelle és a Mártha nagy áriájának minden szépségét és értékét. A román énekes az olasz iskola méltó képviselője, akinek énekszámait hatalmas siker kísérte. A tapsfergeteg és tomboló lelkesedést a román művész több ráadásával köszönte meg, elénekelt az „Asszony inga-tag” című áriát, a Rigolettóból, a Manon operából az Alom-áriát, továbbá Rachmaninov Gheorghian énekét és több más dalt, amelyek szintén osztatlan sikert és általános tetszést arattak.

Korom és Korona. Szenczei László új regénye, kétkötet, fve 130 lejt Lepagenál, Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérje a könyvüldön-ságok jegyzékét.

— **Nyolcvankét éves a legöregebb román író.** Bucarestből jelentik: A legöregebb román író, Smara ma ünnepli 82-ik születésnapját. Csak nemrégiben adott ki novelláskötetet.

— **Bridge-tanfolyam a Concordia Clubban.** A „Concordia”-Club Bridge Köre többek kívánságára elhatározta, hogy egy hat hétig tartó bridge-tanfolyamot rendez. A tanfolyam kezdete folyó hó 25-én, hétfőn este fél 8 órakor. Előadó: dr. Barabás Sándor. A tanfolyam részvételi díja 300 lejt. Bővebb felvilágosítás a club titkárnál szerezhető be. Telefon: 26-92.

— **Sírköavatás.** Értesítjük rokonainkat és üzletfeleinket, hogy Noé Izidor sírköavatását f. hó 21-én, csütörtökön d. e. 11 órakor tartjuk meg Besztercén, a zsidó temetőben.

— **Meggyilkoltak egy falusi bírót.** Fogarásról jelentik: Pitea állomástól ezer méternyire I. Pura Feldioara községbeli polgármester borzalmasan megcsontolt holttestére találtak. A bűntett okai ismeretlenek.

— **Strasserné, Hermann Katica,** a zongoratanitást úgy kezdők, mint haladók részére újból megkezdte. Str. Catedralei 11. szám.

Ez lett a vége. Br. Brehm háborús regénye, 406 lap, 191 lejt. Dunant: A vörös kereszt regénye, fve 158, kve 198. Berend: Lükettő talaj, két kötet, 900 lap, fve 185, kve 251 lejt. Malraux: Emborsors, 112 lejt. Aragon: Bázeli harangok, 400 lap, fve 158 lejt, kve 191 lejt Lepagenál, Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen jegyzékét.

Calinescu miniszterelnök rendelete a közszellem megtisztításáról

BUCURESTI, szeptember 18. Armand Calinescu miniszterelnök elrendelte, hogy a közigazgatásban fokozzák a tiszta közszellem megteremtésére irányuló erőfeszítéseket. Ecébből a főellenőrök kategóri-kus utasításokkal látták el. A közpénzek összes kezelőit szigorú ellenőrzés alá helyezik és a szabálytalanságokat keményen megtorolják. Azoknak neveit, aki a közvagyonra nem vigyáznak, a közvagyonmal szembeni bűnöskök fekete listáján nyilvánosságra hozzák.

Csaknem huszmillió lakosa van Romániának

Bucuresti, szeptember 18. A Buletinul Demografic legújabb adatai szerint 1938. áprilisában Románia lakosainak száma 19.646.151, míg folyó év áprilisában 19.852.070 volt, ami 205.919 főnyi szaporodást jelent, habár a gyermekhalandóság emelkedett. A fenti számból mindössze 3.619.409 képezi a városi lakosságot, a többi 16.232.661 a falusi lakosságot és a parasztszályt alkotja.

A nagyobb városok lakóinak száma: Bucuresti 648.162, Iasi 104.471, Galați 102.232, Chisinau 112.500, Cernăuți 109.698, Cluj 100.272, Sibiu 50.207, Brasov 61.827, Tg.-Mures 38.425, Oradea 80.872, Timisoara 89.873, Arad 75.722, Satu-Mare 51.708.

EMELKEDNEK A GABONÁRAK.

Bucurestiből jelentik: A lapok jelentései szerint a nemzetközi események eredményeképpen a buza ára jelentősen emelkedett. A külföldi kereslet egyre növekszik és messze meghaladja az ország kivitelét lehetőségeit. Különösen fokozódott a kereslet Olaszországból, Hollandiából, Angliából, Görögországból, Svájcban, stb. Azt hiszik, hogy a buza ára rövidesen elérheti vagononként a 60 ezer lejt, vagy még ennél többet is.

— **Emelkedik a tüzfajkereslet.** Bucurestiből jelentik: A tüzifa iránti kereslet egyre növekszik. A szállítási viszonyok azonban meglehetősen kedvezőtlenek. A főváros ellátása egyelőre biztosítva van. Ha azonban a vagonhiány fennmarad, akkor a fával való ellátás körül nehézségek merülhetnek fel.

— **Vonat és autobus borzalmas karakolomba Jeruzsálem és Tel-Aviv között.** Jeruzsálemből jelentik: Ramehánál, Jeruzsálem és Tel-Aviv között egy vonat és egy társasgép-kocsi összeütközött. Huszonöt halott és öt sebesült van. A gépkocsi pozdorjává tört.

— **Kineveztek az érettségi bizottságokat.** Bucurestiből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium kinevezte az őszi érettségi bizottságokat. A kolozsvári bizottság elnöke Drăgan professzor, tagjai pedig D. Simona, I. Cocut, Pop Vasile, Osian, Bozac, Ion Novac és Vamea Marin tanárok.

— **Kiknek nem kell hadmentességi adót fizetni?** A hadmentességi adók kivételének alapjául szolgáló adóvallomások benyújtásának határideje szeptember 15-én lejárt. A kivételtől a pénzügyi hatóságok később arra a megállapításra jutnak, hogy a benyújtott adóvallomásban feltüntetett adatok nem felelnek meg a valóságnak, az illetékel szemben kihátsági jegyzőkönyvet vesznek fel. Adóvallomást kellett tenniük mindazoknak, akik a sorozási törvény 78-ik szakaszában felsoroltak közé tartoznak. Ez a törvényszakasz nem terjed ki a következőkre, akiknek eszerint nem kell hadmentességi adót fizetniük: 1. Mindazok, akik mint özvegy anyja egyetlen gyermekei nyertek felmentést s akiket egy 800 lejes alapilleték, mint a 7 százalékos hadmentességi adó alól mentesítettek. 2. A munkaképtelenek és akik állami eltartásból élnek. 3. Akik katonai szolgálat alatt és ennek következtében váltak katonai szolgálatra alkalmatlannak. 4. Akik évi jövedelme nem haladja meg az 5000 lejt, a 7 százalékos aránylagos illeték alól felmentést nyerne és csak a 800 lejes meghatározott illetéket kell leróniuk. 5. A belsődon tanuló ifjak, amennyiben a katonai szolgálat alól felmentést kaptak, a 2000 lejes különleges illeték alól felmentést nyerne és amennyiben saját és szüleik együttes évi jövedelme nem haladja meg az 5000 lejt, csak a 800 lejes meghatározott illetéket kell fizetniük. 6. Az orvosi felmentést nyert egyének csak az évi 800 lejes alapilletéket fizetik. Az 1939. április elseje előtti időre járó hadmentességi adót a régi számítási és kivételi rendszer alapján állapítják meg.

Washington ügyminiszter tartott főbb mértékben, beérkeznek, velt elnököt.

Washington körökben sz nemtámadás vetkezéseivel cíó politikai keltett. Roo azonnal taná kormányzat kijelentette, zódés után lehetett. Bo zása egy ó hogy megör lenségét az

Budapest, tudósítója oldalon nagy patok belépe tartózkodna ország mag Ujság azo

Egy dá

Kopenhága, Reuter távirá dende című ir vetkezőket ir Németországt ban orosz se India megtám tól. A lap ho

Bre

Kopenhága, Reuter távirá Tidende című hogy Németo hogy tengerá akar harcolni

A Politiker főn nagyfont litovszkban a katonai vezet Végül a Be ugy értesül, tartanak azo

Isztambul, Szaracsoglu ból Moszkváb szerint nemc

Berl

Berlin, szep jelentik, hogy kedő orosz és olyan céljuk német, mint dig a két ors kizáró egyezt helyre akarja lam megszün és hozzá aka hoz, hogy isn amennyiben e Ezzel szeml című lap ber a szovjet had val kapcsolatb lépése ellené lőre még az cíós vonalat szovjet csapa között.

Berlinben ug az 1917-iki br gyobb területe mint az 1921-

Fontos tanácskozások Amerikában

(Első oldali cikkünk folytatása)

Washington, szept. 18. (Rador.) Hull ügyminiszter vasárnap fontos megbeszélést tartott főbb munkatársaival. Abban a mértékben, ahogyan a külföldi jelentések beérkeznek, azonnal tájékoztatják Rooseveltnél elnököt.

Roosevelt sürgős tanácskozásra ült össze a külpolitika vezetőivel

Washington, szept. 18. Bár amerikai körökben számoltak a német-orosz megemlékezésről szóló szerződés messzemenő következményeivel, az orosz katonai intervenció politikai körökben mégis meglepetést keltett. Rooseveltnél elnök a hír vétele után azonnal tanácskozásra ült össze a külügyi kormányzat vezetőivel. Thomas szenátor kijelentette, hogy a megemlékezési szerződés után az események alakulását sejtjen lehetett. Borah szerint a szovjet beavatkozása egy okkal több Amerika számára, hogy megőrizze semlegességét és érdektelenségét az európai eseményekkel szemben.

A magyar sajtó az orosz bevonulásról

Budapest, szept. 18. (Rador.) A Havas tudósítója jelenti: A magyar sajtó első oldalon nagy címek alatt közli az orosz csapatok belépésének híreit. A lapok egyelőre tartózkodnak a kommentárktól Magyarországot magatartását illetően. A Magyar Újság azon véleményének ad kifejezést.

Egy dán lap szerint Németország India megtámadását fogja kérni a szovjettől

Kopenhága, szeptember 18. (Rador.) A Reuter távirati iroda jelenti: A Belliske Tidende című dán lap berlini tudósítója a következőket írja: „Berlinben úgy vélik, hogy Németországnak nem lesz szüksége Európában orosz segítségre és hogy a birodalom India megtámadását fogja kérni Oroszországtól. A lap hozzá teszi, hogy Anglia nem lesz

hogy gyökeres változás történt az európai helyzetben.

Litvánia továbbra is megőrzi semlegességét

Kaunas, szept. 18. (Rador.) Litvánia külügyminisztere vasárnap kihallgatáson fogadta Németország és Szovjetország diplomáciai képviselőit. Litván körökben elégtétellel fogadták a szovjet kormány által adott biztosítékokat és figyelemmel kísérik a helyzet alakulását. A határmenti helyőrségeket megerősítették, a lengyel-litván határt lezárták. Megtiltották az újságoknak, hogy rendkívüli kiadást adjanak ki. Vasárnap reggel a kaunasi francia követségen Franciaország, Lengyelország és Anglia követei értekezletet tartottak.

A Reuter-ügynökség jelenti: Annak ellenére, hogy az orosz hadsereg behatolt Lengyelországba, litván politikai körökben mégis odanyilatkoztak, hogy Litvánia nem gondol arra, hogy Vilno ellen bármilyen mozdulatot tegyen.

Riga, szept. 18. (Dunaposta.) Szovjet-Oroszország beavatkozása a német-lengyel háborúba Lettországnak nagy érdeklődést keltett és a hadműveletek minden részét élénk figyelemmel kísérik. Ugyanakkor a lett kormány egyes korszályokat behívott. Jóllehet meg vannak győződve arról, hogy Oroszország tiszteletben fogja tartani Lettorság semlegességét, amint azt már Oroszország előzőleg biztosította.

képes megtámadni a Szovjetuniót. Egyrészt, mert a németek alaposan ellenőrzik a Balti tengert, másrészt, mert a Fekete tenger orosz része erősen alá van aknázva. Hasonlóképpen úgy vélik Berlinben, hogy Törökország kitart semlegessége mellett, amely Németországnak előnyére fog válni.”

Bresztlitovszkban konferenciát tartottak a német és orosz katonai vezetők?

Kopenhága, szeptember 18. (Rador.) A Reuter távirati iroda jelenti: A National Tidende című dán lap berlini tudósítója úgy véli, hogy Németország nem akar békét kötni és hogy tengeralattjáróival és légi haderejével akar harcolni az angol blokáddal szemben.

A Politiken című lap azt írja, hogy hét-fő nagyfontosságú ülést tartottak Bresztlitovszkban a német és szovjet politikai és katonai vezetők.

Végül a Belliske Tidende berlini tudósítója úgy értesül, hogy a németek továbbra is kitartanak azon állításuk mellett, miszerint

Franciaország Németország megsemmisítéséért lépett be a háborúba Lengyelország oldalán.

Eszterország nem aggódik

Tollin, szeptember 18. (Rador.) A Havas távirati iroda jelenti: Az eszt hatóságok megcáfolják azt a stockholmi rádióban vasárnap este elhangzott hírt, amely szerint a szovjet csapatok lengyel területre való behatolása miatt nagy aggodalom uralkodik Eszterországban. Hasonlóképpen megcáfolják azt a hírt is, amely szerint gépesített csapatokat vontak össze a szovjet-eszt határon.

Szaracoglu török külügyminiszter Moszkvába utazott

Istanbul, szeptember 18. (Dunaposta.) Saracoglu török külügyminiszter Ankarából Moszkvába utazott. Beavatott körök szerint nemcsak török-orosz támadást kizáró

egyezmény megkötését lehet várni, hanem hasonló paktumról beszélnek Németország és Törökország között is.

Berlini hírek az orosz-német viszonyról

Berlin, szeptember 18. Hivatalos helyről jelenti, hogy a Lengyelországban tevékenykedő orosz és német csapatoknak semmi olyan céljuk nincs, ami ellenkezne egy a német, mint az orosz érdekekkel, vagy pedig a két ország között fennálló támadást kizáró egyezmény pontjaival. A két csapat helyre akarja állítani a rendet a lengyel állam megszűnésével előállott felbomlás után és hozzá akarja segíteni a lengyeleket ahhoz, hogy ismét megszervezzék államukat, amennyiben erre törekednének.

Ezzel szemben a budapesti Magyarország című lap berlini tudósítója tollából azt írja a szovjet hadsereg lengyelországi akciójával kapcsolatban, hogy a szovjet hadsereg lépése ellenére sem adták át Varsót. Egyelőre még az sincs tisztázva, hogy demarkációs vonalat húznak-e meg a német és a szovjet csapatok által elfoglalt területek között.

Berlinben úgy vélik, — írja a lap, — hogy az 1917-iki bresztlitovszki béke sokkal nagyobb területet biztosított Oroszországnak, mint az 1921-iki rigai békeszerződés.

Mivel Nyugat-Ukrajna Galiciához tartozott, lehetséges, hogy ez a terület német kézre kerül.

Másrészt a budapesti lap berlini tudósítója illetékes helyről úgy értesül, hogy a német és a szovjet csapatok lengyelországi akciói Lengyelország negyedik felosztását jelentik. A Lengyelország területén élő nemzetek helyzete új szabályozást igényel, amelynek megvalósítása a két kormányra hárul. Litvániaórl egyelőre nincs szó, amely pedig szintén területi igényt támaszthat Lengyelországgal szemben. Litvánia és Lengyelország között ugyanis soha nem volt végeleges határ, hanem csak demarkációs vonal.

Ami Angliát illeti, hir szerint Németország Angliával és Franciaországgal szemben újra felveti a háború folytatásának kérdését. Lehetséges, hogy összehívják a birodalmi gyűlést, innen intéz Hitler ultimátum-szerű felhívást ebben a kérdésben a nyugati hatalmakhoz. A német külügyminisztériumban egyébként tartózkodnak minden ilyen irányú felvilágosítás megadásától.

Jelentős erőket dobtak a németek a nyugati frontra

Párizs, szeptember 18. (Rador.) Havas: A francia vezérkar hétfő reggeli közleménye: „Az egész arcvonalon nyugodt volt az éjszaka. Az összekötő csapatok helyi tevékenységet folytattak.”

Ujabb jelentések is megerősítik, hogy a németek jelentős német erőket küldtek Lengyelországból a nyugati frontra, ahol a francia előnyomulás átlagban 20 kilométer mélységű és 60 kilométer szélességű. A francia tüzéség urálja a Saar völgyét és így megfosztja Németországot jelentős vas- és szénmennyiségtől.

Daladier miniszterelnök a nyugati frontra

Párizs, szeptember 18. (Rador.) A Le Matin közli, hogy Daladier miniszterelnök De-camp tábornok katonai kabinetigazgató és egy tiszt adutáms kíséretében a frontra utazott. A Maginot-vonalon Daladier megtekintette a hadműveletekben részvevő csapatokat. A 15-ös számú francia közlemény semmilyen helységnevet nem említett, de mégis érdeklődésre tarthat számot, mert méltatja vadászrepülőink tevékenységét, akik visszaverték az ellenséges gépeket, melyek alacsony repülve állásaink felett, próbálkoztak támadással. Az alacsonyan repülő gépekkel végrehajtott támadás a leghatékonyabb felhasználása a légi erőnek, mert azok így bombáztatják a lövészárkokat, emelkedéseket és menedékhelyeket és gépfegyverrel lehetnek a katonákra. A vadászgépek tehát megóvták a gyalogságot gyors, de hatásos ciklontól. Szép siker ez tehát, amit tiz szóban mondtak el, de ami értékes szak-lecke.

Daladier nyilatkozata a nyugati front helyzetéről

Párizs, szeptember 18. (Rador.) Daladier miniszterelnök a nyugati frontra tett szemleltja után visszaérkezett a francia fővárosba és a hadügyminisztériumban az öt meglátogató újságírók előtt a következő kijelentést tette: „Azokat az állásokat tekintem meg, amelyeket a németekről foglaltuk el. A francia csapatok bátorságának biztos benyomásával tértem vissza. A Saar-területen előnyomulásunkat meglassították a csapdák és a rombolások. Hála azonban a hadvezetőségnek és a csapatok lelkiismeretes kiképzésének, veszteségünk eddig nagyon csekély. Beszéltem számos katonával is, akik kijelentették, hogy az ellátás nagyon kielégítő. A tábori posta is megkezdte működését. Tapasztaltam a front mögötti lakosság megindító bizalmát is. Amikor elbucsuztak tőlem: „Éljen Franciaország, éljen a hadsereg” kiáltással üdvözöltek.”

A német főhadiszállás jelentései

Berlin, szeptember 18. (Rador.) A német hadvezetőség közleménye így szól: „Kelet-Galicia megtisztítása szeptember 16-án folytatódott. Lemberg most már három oldalról be van kerítve és a lengyel erőket Lemberg és Przemysl között visszavonulásra délkeleti irányban el van vágva. A San folyó torkolatától északra a német csapatok folytatják Lublin felé való előnyomulásukat. Deblin helyiséget elfoglaltuk. Száz repülőgép került

Varsó sorsa bizonytalan

Kuti, szeptember 18. (Rador.) A Havas távirati iroda jelenti: A német ultimátum, amelyben Varsó átadását követelték, hétfőn reggel járt le. Egyelőre nem lehet tudni, hogy a német csapatok beváltották-e azokat a fenyegetéseket, amelyeket az ultimátumban kilátásba helyeztek és hogy a fővárost védő lengyel csapatok folytatják-e az ellenállást.

Nem bombázzák Varsót

Róma, szeptember 18. A Stefani hadi tudósítója jelenti a lengyel-német frontról, hogy bár a lengyel kiküldött még nem érkezett meg a német parancsnoksághoz és a Varsó átadására adott ultimátum hétfőn délután lejárt, a német hadvezetőség eltekintett a város bombázásától. A Stefani tudósítója értesülése szerint Varsóban a polgári lakosság egy része lázongani kezdett és a város átadását követeli, míg a katonák az ellenállás mellett vannak.

A varsói angol nagykövét Romániába érkezett

London, szeptember 18. (Rador.) A tájékoztató minisztérium közli, hogy a lengyel kormány által Londonba küldött értesítés után Sir Howard Keffaids varsói angol nagykövét elhagyta a lengyel fővárost, ahonnan Romániába utazott.

Elesett Bresztlitovszk fellegvára

Berlin, szeptember 18. (D.N.B.) A német főhadiszállás közli, hogy a német csapatok tegnap heves küzdelem után elfoglalták Bresztlitovszk fellegvárát és ott 600 foglyot, valamint nagy hadikészletet zsákmányol-

sértetlenül kezünkbe. Kutno környékén áll a harc. A nyugati oldalon a németek behatoltak Kutnába. Varsó majdnem teljesen be van kerítve. A város katonai parancsnoka elutasította a Varsó kiürítésére tett ajánlatot. A szétszórt lengyel különítményeknek azon próbálkozása, hogy Siedlic felé átsurrjanak, meghiúsult. Nyolcvan ágyut, hat harcúcsot és 11 repülőgépet hagytak hátra. A németek 12.000 foglyot ejtettek. Az időjárás továbbra is kedvezőtlen maradt. A légi haderők folytatják tevékenységüket, főleg a Visztulától keletre, az ellenséges csapatösszevonásokat bombázva. Wilno és Baranovice rádióállomásait a német légitámadások elpusztították.

A nyugati arcvonalon az ellenség néhány helyi jellegű hadművelettel próbálkozott Zweibrücken közelében és jelentékeny veszteségeket szenvedett. Egy ellenséges megfigyelő léggömböt lelőttünk. A birodalom területe ellen nem történtek légitámadások.”

Felbomlik a lengyel hadsereg

Berlin, szeptember 18. (Rador.) D.N.B.: A levert lengyel hadsereg egyre inkább felbomlik. A német csapatok Drohobiej, Magierow és Krasnysaw helységek felé nyomulnak előre. Lublin előtt harcok folynak. A lengyel csapatok visszavonulását Lublintól keletre elvágták.

Kemény harcok Lublin előtt

Berlin, szeptember 18. (D.N.B.) A német főhadiszállás közli, hogy a német haderő osztagai változatlan iramban haladnak előre. Elfoglalták Grovicie, Magierow, Krasniew községeket. Lublin előtt kemény harcok folynak. Az átkaroló mozdulat Lublintól is sikerrel zajlott le, mert elvágták a kelet felé menekülő lengyel hadsereg útját.

Német ultimátum Varsó védőire

A német hadvezetőség röpcédulákon ultimátumot intézett a lengyel fővárost védő csapatok parancsnokságához, amelyben közölte, hogy 12 órai időt engedélyez arra, hogy a polgári lakosság és a Varsóban levő idegenek elhagyhassák a fővárost. Ez után az idő után Varsót hadszíntérnek tekinti és megkezdi kiméletlen lövetését. A röpcédulákon terjesztett felhívás felszólította a védőőrséget, hogy küldjön parlamentereket a kiürítés módzatainak megjelölésére. A város védők parancsnoka a választ megtagadta. Tegnap délután azonban szikratávirón kérte a német hadseregparancsnoktól, hogy engedélyezze a parlamenterek kiküldését. Erre a német hadseregparancsnokság rádióán át a következő választ adta:

— A német hadsereg főparancsnoksága elfogadja a hozzá intézett kérést és a következőket feleli: A polgári és idegen lakosság kilakoltatásával megbízható parlamenterek jelenjenek meg este 22 órakor a Praga—Minszk—Masztriczky utkereszteszűdésnél. Autójukon megvilágított fehér zászlóval jelenjenek. Történelmi gondoskodás afelől, hogy a jelenlegi hadiarcvonal mentén 2000 méteren belül minden ellenségeskedés megszűnjék. A német hadvezetőség szintén gondoskodni fog arról. A választ a varsói leadó 7037 hullámhosszon azonnal közölte.

tak. A fellegvár elesével az egész erődítés és város a német haderő kezébe került. Ugyan-csak a német főhadiszállás közli, hogy a német tengeralattjárók folytatják sikeres munkájukat. Tegnap az egyik buvárnaszád egy angol hajót kutatott át, miközben két ellenséges repülőgép támadta meg. A tengeralattjáró tüzelni kezdett és mindkét gépet lelőtte. Pilótáikat azonban megmentette.

Elesett Hohenzollern Oszkár

Berlin, szeptember 18. (D.N.B.) Hivatalosan közlik, hogy Hohenzollern Oszkár perosz herceg, II. Vilmos excsászár unokája a lengyel-német hadszíntéren hősi halált halt.

„Végéhez közeledik a lengyelországi küzdelem”

Berlin, szeptember 18. A D.N.B. jelenti a német hadseregparancsnokság hivatalos közleménye alapján: „A lengyelországi küzdelem végéhez közeledik. Lemberg bekerítése és Lublin elfoglalása után a német keleti hadsereg a Lemberg—Bresztlitovszk fővonalon áll s így elfoglalta Lengyelország nagyrészét. A front mögött tartózkodó lengyel csapatokat, amelynek egyes pontokat még tartottak, részben megsemmisítették, részben pedig fogságba ejtették. Ezeket a hadtesteket, amelyek a lengyel hadsereg mintegy negyedrészt alkották, a Visztulánál, Visszgorodtól délre, bekerítették. Ezek a csapatok feibomlóban vannak. A körülkerített Varsóból tegnap rádió útján kérték a német főparancsnokságtól egy lengyel parlament fogaadását. A német főparancsnokság elfogadta a javaslatot, de hétfő éjfélig egyetlen parlament nem jelentkezett a német főhadiszálláson.

(Folytatása a 8. oldalon)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A THALIA MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szeptember 24-én, vasárnap délután 3: Jancsi és Juliska. (Gyermekelőadás zenével, táncokkal és dalokkal. Jancsi: Fényes Alice, a többi főszerepben: Beness, Czopán, Miklóssy, Faludi, Deésy, stb. Nagyon olcsó matiné helyárrakkal.)

Vasárnap d. u. 6: Gyimesi vadvirág. Vasárnap este 9: Déryné ifiasszony. (Herceg Ferenc vigjátéka. Ünnepi megnyitói előadás. Rendező: Kádár Imre. Főszereplők: Fényes Alice, Paál Magda, Havadi Nagy Ilonka, Miklóssy, Czopán, Rajnai Elli, Kovács György, Nagy István, Réthely, Csóka, Deésy, Szabados, Lantos, Bodó, Dancsó, Csengeri Lajos, Solyomossy stb. Az énekkart Stefanidesz vezényli. Premierbérlet 1. szám.)

Hétfő fél 9: Déryné ifiasszony. (Rendes bérlet 1. szám.)
Kedd fél 9: Déryné ifiasszony. (Irodalmi bérlet 1. szám.)

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

A boldogság félsze. Megkapó tartalmu film, főszerepben: Ann Shirley, Ruby Keeler. Műsoron kívül a legújabb Fox híradó a következő jelenetekkel: Danzig a Westerplatteval, Ribbentrop visszatérése Moszkvából, Franciaország mozgósít, lengyel menekültek a német határon.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Dupla műsor! 1. A négy nővér. Egy kis amerikai család története, tele mosollyal és könnyel. Főszerepben a legszebb három amerikai nővér: Lola, Priscilla és Rosemary Lane. 2. Nászut féláron. Zene és vígjáték főszerepben: Verebes Ernő, Agay Irén, Kabos Gyula.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma utoljára: Az öserdők hőse. 2 rész egy előadásban.
Holnapotól nagyszabású premier: 3 világsztár kiemelkedő filmje: Fiatalság.

A THALIA MOZGÓ MŰSORA:

Ma és mindennap: Az öserdők hősei. Minden idők leghatalmasabb dzsungel világlágere. Mindkét rész egyszerre, egy helyért. Előadások: 3, 6 és 9 óra.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Senorita. Jeanette MacDonald és Nelson Eddy legszebb filmje.

A RIO MOZGÓ MŰSORA:

Ma 3, 6 és 9 óra! Két világsztár: I. Fegyenc voltam. (En és Te). Társadalmi dráma. Az évad szenzációja. Fősz.: George Raft és Sylvia Sydney. II. Honfoglalók. Monumentális rendezésű Will-West film. Fősz.: Joel McCrea és Frances Dee. III. Híradó.
Következő műsorunk: I. Tura, a dzsungel királynője. II. A titokzatos 24-es kém.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, szeptember 19.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemmez. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemmez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.17: Hanglemmez. 20.15: Szakszofon. 21: Rádiózenekar. 22: Hírek. 22.40: Hanglemmez. 23: Hírek. 23.30: Szórakoztató zene. 23.45: Hírek.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemmez. 11: Hírek. 13.10: Katonazene. 18.40: Grieg-hangverseny. 20.25: Dankó- és Fráter-nóták. 21.20: Csevegés. 21.50: A Zeneművészeti Főiskola tanáraiból alakult kamaragyűjtés. 23: Kedvelt lemezek. 24: A rádió szalonzenekara.

Szerda, szeptember 20.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális

hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemmez. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemmez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.17: Hanglemmez. 20.40: Hangverseny. 22.30: Hírek és hanglemmez. 23: Hírek. 23.15: Szórakoztató zene.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemmez. 11: Hírek. 13.10: Balalajkzene. 14.30: Rendőrzene. 18.15: Hanglemmez. 19.10: A rádió szalonzenekara. 20.40: Zongoraszmok. 21.10: Cirkefogó. Rádió vigjáték. 22.10: Enekszmok. 23: Cigányzene. 24: Szórakoztató hanglemmez.

SPORT

Az UDR Temesváron pontot vett el a Ripensiatól

A Rapid, Gloria CFR, Juventus (I), Venus és FC Carpati győztek a Nemzeti Bajnokság A) fordulóján. Az Universitatea nagy gólaránnyal győzte le a nagyváradi Törekvést

A szatmári Barkochba visszalépett a Nemzeti Bajnokság B)-lől

Cluj, szeptember 18. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság B) küzdelmeinek mezonye ehéten egy résztvevővel lepadt: a szatmári Barkochba csapata visszalépett. Szatmár zsidó futballcsapata elhatározásáról már értesítette az illetékes szerveket és bejelentette, hogy a jövőben a kerületi bajnokság küzdelmében fog szerepelni.

A Nemzeti Bajnokság A) és B) mérkőzéseiről az alábbi tudósításaink számolnak be: Bucuresti, Venus—TMAC 3:0 (1:0), bíró T. Ilescu, 6000 néző. A Venus kitűnően játszva győzött Ene Creiog és Iordache góllaival.

Nagybánya, FC Carpati—Victoria 2:0 (1:0). Bíró Tăutu, 1500 néző. A helyi csapat lelkesen, a Victoria fáradtan játszott. Góllövők: Hanga és Lukács.

Arad, Juventus—AMTE 2:1 (2:0). Bíró Huneade, 1200 néző. Megérdemelt győzelem. A Juventus a 19-ik perctől kezdve 10 emberrel játszott Palmer sérülése miatt. Góllövők: Nacu (2), illetve Endreff öngól.

Temesvár, Ripensia—UDR 4:4 (3:1). Bíró dr. Morar, 1500 néző. Góllövők: Marcu (2), Dobay és Haas, illetve Zsisiak (3) és Micu.

Bucuresti, Rapid—Unirea Tricolor 3:2 (1:0), bíró Bruckner. A gólokat Bogdán (2) és Moldovanu, illetve Alexandrescu és Carjan lötték.

Bucuresti, Glória CFR—Sportul Studentesc 3:2 (1:1), bíró Petru Vasile, góllövők: Cucula (3), illetve Marinescu és Constantinescu. A galati csapat lelkes játékkal érte el meglepő győzelmét.

Nemzeti Bajnokság B)

I. csoport:

Braila, Dacia Unirea—NAC 3:1 (0:1).
Constanța, AS Constanța—Dragos Voda 3:2 (1:0).

Atléikai és uszóverseny Kolozsváron

Két haggibborista állított fel új országos rekordot: 400 m. síkfutás: Kirschblum Eszter 1:07.6 p. 400 m. mellúszás: Sebestyén György 6:55.2 p.

Cluj, szeptember 18. (Az Uj Kelet tud.) A Haggibbor két visszasett és most új erőre kapott szakosztályának tagjai vasárnap országos csúcseredményekkel hívták fel a közfigyelmet arra, hogy a zsidó ifjúság sportolása, aminek szüksége ma már nem vitatott tény — igen sokra hivatott.

A kerületi atlétikai szövetség propagandaversenyén Kirschblum Eszter a 100 m síkfutásban 13.6 másodperces idővel kerületi rekordot futott, majd ugyanó a 400 m síkfutásban 1:07.6 perces idővel új országos rekordot állított fel. Az eredmények külföldi viszonylatban is számottevők.

A Somes liga atlétikai versenyének részletes eredményei:

100 m síkfutás: 1. Kirschblum Eszter Haggibbor 13.6 mp kerületi rekord! 2. Csák Ildikó KAC 13.9 mp, 3. Nicolae Soimii 14 mp.

400 m síkfutás: 1. Kirschblum Eszter Haggibbor 1:07.6 p. országos rekord! 2. Gál KAC 1:14 p, 3. Breimann M. Haggibbor.

Magasugrás: 1. Csák KAC 130 cm, kerületi rekord, 2. Medrea Irina Soimii 126 cm, 3. Medrea Ileana Soimii és Blau Arlen Haggibbor 110 cm.

Távolugrás: 1. Csák KAC 425 cm, kerületi rekord, 2. Medrea Irina Soimii 433 cm, 3. Caciava Soimii 409 cm.

Súlylökés: 1. Medrea Ileana 8.57 m, Csák 7.95 cm, 3. Xantus KAC 7.29.

Diszkoszvetés: 1. Medrea Ileana 27.70 m, 2. Xantus 20.70, 3. Medrea Irina 18.55 m.

Gerelyvetés: 1. Medrea Ileana 25.99 m, 2. Biris Soimii 21.49 m, 3. Medrea Irina 20.27 m.

4x100 m staféta: 1. KAC 58.8 mp kerületi rekord, 2. Haggibbor (Weisz Éva, Smilovits Éva, Salamon Ibi, Kirschblum Eszter) 1:01.1 p. A másodiknak befutó Soimii csapatát túlváltás miatt diszkvalifikálták. A Haggibborlányoknak meg kell tanulniok váltani, akkor jobb eredményeket érhetnek el.

A szövetség férfiak számára is rendezett néhány versenyszámot:

Ploesti, Tricolor—Sporting 6:0 (2:0).
Braszo, Astra—Victoria CFR 2:0 (1:0).

II. csoport:

Temesvár, Kinizsi—Vulturii 2:1 (0:1).
Petrosény, Jül—Gloria 2:2 (2:0).
Piski, CFR—CFR Turnu-Severin 2:1 (1:1).
Brád, Mica—Minerul 5:0 (3:0).
Medgyes, Electrica—Sparta 3:2 (2:0).

III. csoport:

Marosvásárhely: Monopol—Victoria Nagy-károly 2:0 (1:0).
Nagyvárad, Crisana—Sodronyipar 1:0 (0:0).

Torda, Cement—Olimpia Szatmár 4:2 (2:0).

Kolozsvár, Universitatea—Törekvés 7:0 (3:0).

IV. csoport:

Bucuresti, Makkabi—Turda 1:0 (1:0).
Galati, Doc—Traian 3:1 (2:0).
Kisenev, Prahova—Makkabi 4:3 (3:2).
Ploesti, DVA—Ferroromani 4:4 (3:1).
Csernovic, Franco Romana—Munkások 5:1 (1:0).

Kerületi bajnokság

Kolozsvár, FC Manastur—Haggibbor 3:1 (1:1). II. oszt. bajnoki, KMSC—UEC 2:1 (1:0) ifjúsági bajnoki, CFR—Corvinus 9:0 (4:0) ifjúsági bajnoki.

KÜLFÖLD

Budapest. A magyar nemzeti labdarugó-bajnokság vasárnapi fordulójának eredményei a következők: Kispeszt—Hungária 3:3 (3:1), Nemzeti—Szőrketaxi 3:2 (3:2), Ferencváros—Szeged FC 5:1 (0:1), Törekvés—Haladás 2:1 (1:0), Ujpest—Bocskai 4:0 (2:0), Gamma—Elektromos 0:0, Kassai AC—Szolnoki MÁV 1:0 (1:0).

1000 m: 1. Farkas Haggibbor 3:49.9 p, 2. Grosan KAC 2:50.4 p, 2. Nagy KAC 3:05.1 p. Farkas eredménye kiváló. Régi versenyzőket utasított maga mögé.
400 m: 1. Nemetz KAC 53.9 mp, 2. Farkas Haggibbor 57.4 mp.

Hármasugrás: 1. Musafér KAC 11.71 m, 2. Sulic Soimii 11.70 m, 3. Riesler Haggibbor 11.51 m. Riesler nem volt formában, máskor sokkal jobban ugrik.

Az uszóverseny

A KAC idényzáró uszóversenyén már csak a kevés edzésben levő haggibborista indult, de Sebestyén György új országos rekorddal, ami 7 másodperccel jobb az előzőnél, javított a szakosztály nem valami fényes idei mérlegén.

50 m mell: 1. Csizmás KAC 33.4 mp, kerületi rekord, 2. Sebestyén I Haggibbor 40 mp, 3. Lőrinczy KAC 41.2 mp.

100 m ifj. hát: 1. Róbert Haggibbor 1:35.9 p, 2. Muntány KAC 1.40 p, 3. Sebestyén II Haggibbor 1:50.8 p.

400 m mell: 1. Sebestyén I Haggibbor 6:55.2 p, országos rekord, 2. Kádár KAC 8:11.9 p, 3. Sebestyén II Haggibbor 8.18 p.

100 m gyors: 1. Csizmás KAC 1:05.5 p, kerületi rekord.

3x50 ifj. vegyes staféta: 1. KAC B) csapata 2:03.2 p, 2. KAC A) csapata 2:04.2 p, 3. Haggibbor (Róbert, Sebestyén, Kovács) 2:06.8 p.

50 m ifj. mell: 1. Lőrinczy KAC 41.6 mp, kerületi rekord, 2. Meister II Haggibbor 44.8 mp, 3. Sebestyén II Haggibbor 47.2 mp.

5x50 m gyorsstaféta: 1. KAC 2:35.8, országos rekord.

50 m gyermek hát: 1. Prákac KAC 52.6 mp, 2. Sebestyén III Haggibbor 52.8 mp.

50 m gyors: 1. Csizmás KAC 27.4 mp, kerületi rekord beállítva.

100 m mell: 1. Sebestyén I Haggibbor 1:28 p, 2. Kádár KAC 1:43 p, 3. Sebestyén II Haggibbor 1:43.2 p.

APRÓ HIRDETÉSEK

Blánaria „NICU” — Szuk Bucuresti, Str. Carol 25. Soarelui ucca 9 sarkán. Telefon: 429-21. Bucurestiben okvetlenül tekintse meg modelljelmet. Vállalom új bundák készítését, átalakításokat. Szörme-festések és kikészítések vegyi uton. Válaszporozott levelü kérdésekre díjtalanul válaszolok. Régi bundáját csekély ráfizetéssel újra cserélem be.

Kitűnő hangu, teljesen új, bécsi Hoffmann-pianinó bérbeadó. Str. Wilson 1/b.

Teljesen különbejáratu butorozott szobát fürdőszobával keres állandó lakó. „Október 15” jellegre a kiadóba.

Órássegéd, idősebb, önállóan dolgozó, saját szerszámami rendelkező, tiszta precíz munkás jó fizetéssel azonnal felvétetik. Csak hivatalos ünnepeket tartom. Ignatie Sidor Brad, jud. Hunedoara.

Uccai két szoba és konyhás lakás kiadó. Calea Marechal Foch 103.

Egyetemi hallgató lakás ellenében tanítana. Ajánlatokat „Litere” jellegre a kiadóba.

Szép butorozott erkélyes, parkettes szoba kiadó azonnalra két személynek is. Érdeklődni: Piața M. Viteazul 39. emelet, ajtó 12. jobb.

Uriasládai 1—2 gyermek korrepetálását és francia, vagy angol nyelvtanítását vállalja teljes ellátás ellenében egyetemi hallgató. Leveleket „Pedagogus” jellegre a kiadóba.

Forgalmas VIDEKI városban bevezetett női fodrászat kozmetikával, parfümériával — esetleg anélkül — eladó. „Biztos megéltetés” jellegre a kiadónál továbbít.

Női fodrászat minden ágában jártas, több évi gyakorlattal rendelkező munkás biztos megéltetésért üzletben azonnali alkalmazást nyér. „Jó munkaerő” jellegre irjanak a jelentkezők.

Nyelvszakos diáklány francia vagy angol nyelvtanítást, korrepetálást vagy félnapos irodai munkát (öt nyelven levelezés, magyar és román gyorsírás, könyvvitel) vállal lakás, ellátás és kevés hozzáfizetés ellenében. Cim: Schwartz Magda Baia-Mare, Hotel Stefan.

Mindenes gyermekszertő zsidóként keresek azonnalra. Gottehrer, Str. Fr. David 10.

Angol-francia utolsóéves tanárjelöltő lakás vagy teljes ellátás ellenében nyelvtanítást ad. Bővebbet Str. Regala 15.

Szabászatú kurzus! a legmodernebb módszerrel kezdődik a Lóv szalonban. Str Bob 13. I.

Házasság. Keresek Erdély bármelyik városában vagy vidékén férjet, minden információt kibíró 30—45 éves korig, akinek megélt felesége és üzlettársa lennék, megfelelő anyagiakkal. „1939 októberi esküvő” jellegre.

Emelkednek a faárak. Bucurestiben egy vagon búkkfa 8300—8500 lej, egy vagon tölgyfa 9300—9500 lej. Az árak emelkednek, mivel vagonhiányt miatt a felhozatal csekély.

A hadbavonultak házbérszerződését automatikusan meghosszabbították. Az igazságügyminiszter rendeletét készítette a hadbavonultak házbérszerződésének automatikus meghosszabbítására. Az erre vonatkozó — érvényben levő — rendeletét ugyanis október 26-án lejár és ezt akarják további hat hónappal meghosszabbítani, változatlan szöveggel.

Hajnali gártó mulatás után agyon-szurta barátját. Temesvárról jelentik: Rafinszki Dénes negyvenéves festőmester tegnap éjjel a Brâncoveanu-uccal Nubel-féle kocsmában mulatott több barátjával. Reggel hat órakor hazafelé indultak, de az uccán a részeg emberek összeveszték. Rafinszki egyik barátja, Molnár Ferenc éjjeli őr, hirtelen bicskát rántott és verékedés hevében két hatalmas szurást ejtett a festőmesteren. A két Rafinszki mellett és altestét járta át és a szerencsétlen ember a nagy vérvesztés következtében pilanatok alatt kisenvedett. Molnár a rendőrség letartóztatta és átadta az ügyészségnek.

Mi jivne Hapiti a Galit? vege a népsze bucokban mir engeti ezt a dalra ropja gimnikusabb kancát, a hór meklik itt va mert itt, Iste is hisznek is

Hogyan ép nem ver bott zsi a kezébe. tott népét, é Kanaánt — toztattak át találozók az külép a váro öbölben, lát szer zsidó m autobuszára. Aztán elszal mely mellet Tzoor Shalom is felépül m Aztán új te szen Akkó E építették... E Iyen ünnepi tünk érte... kibucc. Va kérem Ejn No nézd, ez dolog, olys gyan ereszt dolog ezekk

Ez itt Ak niki. Az en Akkón löv Na és nézd aikat, két z rajta kereszt roson, látjuk két, öblében ros, legaláb men megfért az idők vég tizen-vizen építettett m

Mindent jó lesz az e most is, há majd befej Galiban. E vagyunk a megélni, E volt mostan venni, kedv hátha akad a titkos re ró a galile melynek ne

Első gali Itt látjuk nézd te jó felmött mur évvel ezelő hogy már ember sajn És aztán it ember, min feketére is kért volna céla husz volt és szo rövid nadrés szont átalá a végleteki nyi baj volt rült, nekem kapta az u lme a kölyk hány érett vics, s még a maga hat gis a gyere kapuban eg marcoma zs fruszoneyg zében, hogy tleene... Ez

Nos hát ezekkel az építettéi Ga ges és bete kább, mert tés és oly árcnek, az méltelen, z erő és testi

36. Tel-A

Erdélyi örömök Galilea kapujában

Naharia, augusztus végén.

Mi jivne Hagalila? El jivne hagailil... Ki építi a Galilit? Isten építi a Galilit... Ez a szöveg a népszerű horánák, a palesztinai kibucokban minden „rendkívüli alkalom” elnevezésű ezt a dalt a munkás szájokról és erre a dalra ropják órákon keresztül a világ legdramatikusabb, legerőteljesebb, legvaditobb káncát, a hórát. Isten építi a Galilit — ezt énekelik itt vallásosak és pogányok egyaránt, mert itt, Isten szállóföldjén még a pogányok is hisznek Istenben...

Hogyan építi Isten a Galilit? Mintahogyan nem ver bottal, úgy az építőkanalet sem veszi a kezébe. Épített. Ujra elküldi kiválasztott népét, építse újjá a tejjel-mézrel folyó Kánaánt — amelyet sivár pusztasággá változtattak át sok éven keresztül. Az építőkkel találkozik az ember lépten-nyomon, amikor kifelé a városból. Végig szaladunk a Haifa-öbölben, látjuk, amint a petróleumfinomító azzer zsidó munkása, a munkaidő végeztével, autobuszára várakozik végtelen libasorban... Aztán elszaladunk egy földdarab mellett, mely mellett tábla áll, ezzel a felirattal: Tzoor Shalom, ez bizony itt Cur Salom... Ide is felépül majd az erdélyi zsidók városa... Aztán új települési pontot látunk, már egészen Akkó közelében... Emlékszem, mikor építették... Ejn Hamifrac, az öböl szeme. Milyen ünnepi dolog volt, mennyire lelkesedtünk érte... Most már élet, valóság. Egy éves kibbuc. Valaki azt mondja a sofförnek, én kérem Ejn Hamifracon akarok leszállani... No nézd, ez már autóbussz megálló... Furcsa dolog, olyasmi, mintha látná az ember, hogyan ereszti gyökeret a fa... Mert ez efféle dolog ezekkel az új pontokkal...

Ez itt Akkó. Tel-Avivból félelmetesnek tűnik. Az ember olvassa az újságokban, hogy Akkón lövöldöztek, hogy bomba robbant... Na és nézd, egyik zsidó autó kergeti a mássikat, két zsufolt autóbussz viszi a zsidókat rajta keresztül... Átmegyünk a kies, szép városon, látjuk római korabeli nagy vízvezetékét, öblében kéklik a tenger... Szép, ősi város, legalább négyezer éves. Mecsetei békésen megférnek templomaival és megfér majd az idők végén kis zsinagógájával is, amit a tizen-vizen itt kitaró pár tucat zsidó család építettett magának...

Mindent ki kell csak vární, mert szép lesz, jó lesz az élet, a világ. Szép az ország már most is, hát milyen istenien széppé válik, ha majd befejeztük külterjesítést itt, ebben a Galiliban. Kivel épített Isten a Galilit? Itt vagyunk a tengerparti zónájában Galilának, megnézni, kivel épített Isten. Sok bánatunk volt mostanában — ne tessék rossz néven venni, kedves olvasó, a személyeskedést — hátha akad valami, ami örömet szerez. Ezzel a titkos reménytel szálltunk le az autóbusszról a galileai tengerpart első zsidó pontjára, melynek neve Ejn Szara, Sára szeme.

Első galileai örömmünk bizony erdélyi öröm. Itt látjuk magunk előtt a gyerekeket. Na nézd te jó isten, hát ez a Hirsch Eszter már felnőtt munkásnő, jó Egek, emlékszem, nyolc évvel ezelőtt pöttömnyi kislány volt... És hogy már férjhez is ment... Ijesztő dolog, az ember sajnos idősebb lett nyolc esztendővel. És aztán itt látom a Voianut, akkora nagy ember, mint egy darab bandafőnök és olyan fekete is van jegvére... Pedig mintha tegnap kért volna tőlem nem tudom milyen cionista célra szor lejt. De akkor még rövid nadrágja volt és szopránhangja, amiből most csak a rövid nadrágot tartotta meg, a szopránja viszont átalakult basszussá... És folytathatnám a végletekig, hiszen a Stark is itt van, menyinyi baj volt az allijájával, két napunkba került, nekem és Kasztner Rezsőnek, míg megkaptam az utlevélét... Nos, hát itt vagyunk, hme a kölyök... Közéjük vegyült ugyan néhány érett koru ur is, mint rabbénu Frankovics, s még egynéhány, de azért ez a kibbuc a maga hatvan főnyi erdélyi többségével mégis a gyerekek, a mi gyerekeink kibbuc... A kapuban egyszerűen ijesztő látvány az egyik marcona zsidó, testvérek között van vagy huszonegy éves és akkora puskát tart a kezében, hogy a meséskönyvben ágyunak is beillene... Ez a „kölyök” ugyanis zsidó katona.

Nos hát erdélyi öröm bizony, hogy Isten ezekkel az erdélyi legényekkel és lányakkal épített Galilit. Tessék tartózkodni a fölösleges és beteges szentimentalizmusból annál inkább, mert ez nem játék, ez komoly, verejtékes és olykor véres valóság, ezt Binján Háárecnek, az Ország Építésének hívják, és ismételtelen hangsúlyozni kell, hogy a fizikai erő és testi adottság nem volna ehhez elegendő. Tel-Avivot talán lehet izommal építeni,

de az EmeK Jizreelit és a Galilit csak Ruách Elohimmal, csak Isten szellemével lehet felépíteni. Mert például ennek az Ejn Szaranak a két oldalán egy-egy arab gazdaság áll, vele szemközt három arab falu és tőle tíz kilométerre, délre Akkó. Igaz hogy alig egy kilométernyire Nahara virágzik, a maga 1200 lakosával, a tengerpartnál a földje Savé Cion telepeseinek földjével találkozik, fent pedig az idefektető hegyek tövében Chanita és Chirban Cémach fellegvárjai örködnek fölöttük. De Isten építőinek történelmi feladatát kell itt betölteni, megszilárdítani és betelepíteni ezt az elvadult vidéket, kiki a maga verejtékével és önfeláldozásával — ez a Galil valósága.

Milyen kár, hogy a szavak olyan elcsépeltek és mindig közhelyeknek látszanak. Ropant kellemetlen írói feladat, hogy az embernek unostalan önmagát kell ismételnie. És furcsa dolog, hogy háborus riadalmak és ijedelmek közepette is ezt kell tennie, mert tessék elhinni, őszinte igazság, hogy vannak dolgok, amelyeknek láttán az ember felül-emelkedik háborun, gondon, nyomoruságon és azt mondja, ó, hát mégis érdemes valamért küzdeni, érdemes, nekünk, zsidóknak is érdemes élni. Érdemes élni, hogy felépítsük Isten eszközeiként a Galilit.

Két lengyel-zsidó testvér megvásárolta ezt a hatszáz dunamos arab gazdaságot, 40 ezer fontot ér. Nyolcvan dunam párdesz, kőépületek, hatalmas lakóház, a legmodernebb mezőgazdasági felszerelések és iparvágány, ami végigszalad a földeken. A tulajdonosok azonban elfoglalt emberek, más egyébbel is üzemkednek, kereskednek Palesztinában. Ezért aztán elhanyagolták ezt a gazdaságot (110 hold belterjes gazdaság! Még a Bánátban is nagy szó) és ráfizettek. Kellett valami megoldást találni. Naharián dolgozott akkor egy fiatal kibbuc. Erdélyiek összetársultak egy csoport németországi és egy nagyobb csoport lengyelországi munkással. Ez a kibbuc Evron. Az elfoglalt tulajdonosok szerződést kötöttek a kibbucal, s kiadták haszonbérletbe a gazdaságot. Így gazdálkodik most a kibbuc Evron egy nagyszerűen felszerelt, hatszáz dunamos földdarabon.

„Mázlink van” — ezzel veszik tudomásul a tényeket és kihasználják helyzetük előnyeit. Sokat és jól esznek. Képezik magukat mezőgazdasági munkának minden ágában.

Építenek maguknak barakkokat, ültetnek virágos kertet, fászfát sokat dolgoznak és mégis rengeteget röhögnek. Lehet, mert ilyen istenien szép ez a táj. Mert az embernek valóban boldogan és bensőségesen nevetnie kell, ha végignéz a nagy földdarabon, ha látja zöldelő fái mögött elcsillanni a tenger csodálatos kékjét és szemét felemeli a galileai hegyek zord vonalára. Kevés ennél szebb pontja van Erec Jiszráélnak! Ezen a ponton nevetve kell építeni.

Igy jut erdélyi örömök közé Palesztinának egy magános vándora a galileai tengerparton. És rájön arra, hogy egyike az erdélyi örömöknek Palesztinában: eltávolodni Erdélytől. Mint mondtuk, az erdélyi munkáscsoport társult egy lengyelországi csoporttal. A kibbucban házasságkötések történnek. Eddig egyetlen esetben sem történt „vegyes házasság” — lengyelországi fiú nem vett el erdélyi lányt, vagy megfordítva. Most, ittétünkör történt az első eset. Hatalmas murit csapott erre a kibbuc, mely hajnalig tartott — a munkanapot természetesen nem lehetett megcsontakozni miatta. Az első vegyes házasság cionista cél felé vezet: az egységes zsidó típus megteremtésének célja felé. A fiatal pár gőzerővel tanul héberül. Milyen nyelven értenék meg egymást? Amikor az ünneplő kibbuc héber dalokat énekelve sorfalat állított fel, amelyen keresztül az erdélyi völgyény sátrába vezette lengyelországi menyasszonyát, a kibbuc közelebb jutott egyik céljához...

A kibbuc több mint fele az utóbbi fél évben érkezett Palesztinába az ismert és sokat emlegetett hajókon. Most pedig új erdélyi öröm: megérkezett a Colorado hajó, két hétig tartották a kikötőben, két hétig karanténban az utasait. Az elfogott hajóról tizenkét erdélyi chalué szállt parta: heten idejöttek a kibbuc Evronba, öten pedig Gederára készülnek, a kibbuc Sáár Hanegevébe. Megkértek bennünket, írjuk meg a szülők számára, hogy a Coloradosok szerencsésen megérkeztek. Itt vannak mindnyájan: Neumann Saul, Weisz Jozsef, Nátán Bubi, Frank Armin, Grün-Verdi Sándor, Weisz Hermann, Janovitz György és Friedrich Ernő. Mire e sorok napvilágot látnak már kibbucban lesznek a Habonah chalucai is, Lázár Jozsef, Grün Dani, Klein, Brinbraun és a többiek. A jövőnyek érkezése nagy öröm. Jórészt új pontban tömörül és új kibbucot létesít, itt a Galiliban.

Aki hitében erősödni akar jöjjön ki, éljen együtt a kibbucal néhány napig. És tudni fogja, hogy nincsenek akadályok. Ahasvérus mégis hazatér.

Barzilay István.

Cégbejegyzések

A kolozsvári Drogueria „Royal” M. Rózsza S. A. közgyűlésén dr. Goina Teodort az igazgatóság tagjává választották, akit a törvényszék bejegyezt.

A kolozsvári Ady Harisnyagyár Rt. — amint azt közöltük — székhelyét Bukarestből Kolozsvárra helyezte át és a részvénytőkét 25 millió lejről 12.500.000 lejre szálaltotta le. A legutóbbi közgyűlésen az igazgatóságba a következők választottak: dr. Ionel Pop, dr. Emil Hatjeganu, Eugen László, Ludovic László, dr. Kertész Jenő, dr. Florian Porescu és I. Lüttmann. Ugyanekkor László Jenőt és László Lajost administrateur déléguékké nevezték ki, amit a törvényszék bejegyezt. A vállalat igazgatósága Stein Farkast és Kappel Mihály mérnököt cégvezetőkké nevezte ki.

A kolozsvári Automobilia S. A. közgyűlésén Németh Morris USA állampolgárt az igazgatóságba választották, akit a törvényszék bejegyezt. Ugyanekkor az igazgatóságba újválasztottak: dr. Valentin Poruțiu, ing. Mircea Vaida Voevod, Melchner Hermann, Melchner Miklós és Melchner Hermanné.

A kolozsvári Buntex S. A. igazgatósága Bukarestben fiók felállítását határozta el, amit a törvényszék bejegyezt.

A kolozsvári Aquila Română S. A. igazgatósága Désen, Zilahon, Zsibón és Szilágyosomlyon ügynökségek felállítását határozta el, amelyeket az illetékes törvényszékek bejegyeztek.

A Regna faipari vállalat élére a Nemzeti Szövetkezeti Intézet a következő kolozsvári igazgatósági tagokat delegálta: dr. Nicolae Drăgan egyetemi tanár, dr. Buia Ioan főorvos és dr. Pupeza I. betegsegélyező pénztári igazgató.

A temesvári S. A. R. de Comerț közgyűlésén Schiller Gyulát az igazgatóság tagjává választották, akit a törvényszék bejegyezt.

A temesvári Iosif Krayer și Pui S. A. közgyűlésén az igazgatóságba választottak: Nicolae Madanovici, dr. Becker János, Káldoriné Krayer Vilma, akiket a törvényszék bejegyezt.

A temesvári Industria Economica S. A. közgyűlésén Schiller Gyulát az igazgatóság tagjává választották, akit a törvényszék bejegyezt.

A szatmári „Dac” S. A. R. közgyűlésén Popp A. Ioant az igazgatóság tagjává választották, akit a törvényszék bejegyezt.

Zürichi árfolyamok (szeptember 18.): Holland forint 234.50, dollár 442.—, font 16.70, francia frank 9.50, olasz lira 23.—, belgas 75.50. A többi árfolyam hiányzik a zürichi táviratunkból.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	140.90—142.97
font	662.40—672.71
palesztinai font	663.00—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.36—32.36
francia frank	3.78—3.95
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
cshek korona (Prága hivatalos)	4.66—4.77
szlovák korona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai székelyek. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1400—1430
angol font, 20%-os kvóta	1440—1450
angol font, 40%-os kvóta	1180—1190
dollár, 30%-os szabadkvóta	356
svájci frank, 30%-os kvóta	80.—
francia frank, 20%-os szabadkvóta	8.20
francia frank, 30%-os kvóta	8.56
holland forint, 30%-os kvóta	175
belgas, 30%-os kvóta	61
svéd korona, 30%-os kvóta	36

A B) lista kompenzációk árfolyamai:

font angliai árukra	1165 lej
font más államok áruira	1360 „
font angol gyarmatok áruira	1235 „
belgas	59 „
holland forint	140—142
dollár	335 „

KÖZGAZDASÁG

Tárgyalások kezdődtek a román-német gazdasági egyezmény alkalmazására

Bukarest, szept. 18. A román-német gazdasági egyezmény alkalmazására ismét tárgyalások kezdődtek Bukarestben. Tegnapelőtt Bukarestben érkezett Berlinből Clodius államtitkár vezetésével egy küldöttség, amely a részleteket tárgyalja le a nemzetgazdasági miniszter által kinevezett delegációval.

Itt írjuk meg, hogy a román-magyar külkereskedelmi egyezmény meghosszabbítására vonatkozó jegyzőkönyvet aláírták. A módosított egyezmény szeptember 20-án lépett életbe és 1940 július 31-ig szól.

A nemzetgazdasági minisztériumban devizahivatalt állítottak fel

Uj rendszer a devizák engedélyezésénél

Bukarest, szept. 18. Öfelsége a napokban rendelettörvényt írt alá, amelynél alapján a nemzetgazdasági minisztérium kebelében devizahivatalt állítanak fel. Az új hivatal véleményezi az összes devizakérelmek engedélyezését, amely kérelmek csak ezt követően fognak a Banca Naționalăhoz kerülni. A nemzetgazdasági minisztériumban most készül az új devizahivatal működési szabályzata. Az új devizahivatal a napokban megkezdte működését.

A Banca Națională közlemény adott ki, amelyben közhírré teszi, hogy miután egyes országok megszigorításokat léptettek életbe a szabad devizában történő fizetéseknel és a nemzetközi valutaforgalom szabadsága terén, a szabad devizákra vonatkozó romániai rendelkezések nem alkalmazhatók többé ezeknek az államoknak a valutáira. Az Angliába szóló fizetésekkel kapcsolatos formaszak továbbra is az eddigiek maradnak, azzal az eltéréssel, hogy az átutalás kérésénél még egy fizetési lapot is ki kell tölteni négy példányban és azt egyenesen a külkereskedelmi ügyosztályhoz kell benyújtani. Az új rendelkezés értelmében régi tartozásoknak tekintti a Banca Națională az 1935 augusztus elseje előtt esedékessé lett számlák ellenértékét, amellyel 1935 május elseje előtt behozott árukért tartozik az importőr, míg a később behozott árukért elmaradt tartozásokat kurrens fizetéseknek tekintti a jegybank. Az ilyen tartozások fizetésére vonatkozó átutalásoknál a Banca Națională 44 százalékos prémiumot számít fel a valutákért, ha az import 1935 május elseje és december elseje között történt és 38 százalékos, ha a behozatal 1935 december elseje után történt. Az 1935 május elseje előtti importokért esedékes átutalásoknál a jegybank 38 százalékos felárral adja el a devizákat.

Nos hát erdélyi öröm bizony, hogy Isten ezekkel az erdélyi legényekkel és lányakkal épített Galilit. Tessék tartózkodni a fölösleges és beteges szentimentalizmusból annál inkább, mert ez nem játék, ez komoly, verejtékes és olykor véres valóság, ezt Binján Háárecnek, az Ország Építésének hívják, és ismételtelen hangsúlyozni kell, hogy a fizikai erő és testi adottság nem volna ehhez elegendő. Tel-Avivot talán lehet izommal építeni,

